

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

OPINNÄYTETYÖ

Yhteisöllinen tapahtumatuotanto

Nuorten osallistaminen kunnan nuorisotyössä

Hanna-Mari Kauhanen

Kulttuurituotanto (240 op)

04 / 2015

HUMANISTINEN AMMATTIKORKEAKOULU

Koulutusohjelman nimi

TIIVISTELMÄ

Työn tekijä Hanna-Mari Kauhanen	Sivumäärä 57 ja 3 liitesivua
Työn nimi Yhteisöllinen tapahtumatuotanto - Nuorten osallistaminen kunnan nuorisotyössä	
Ohjaava(t) opettaja(t) Päivi Ruutiainen, Jari Hoffren	
Työn tilaaja ja/tai työelämäohjaaja Siilinjärven kunta, nuoriso- ja kulttuuritoimi, Tuula Pärnänen	
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyössäni kehitän tapahtumatuotannon mallia, joka osallistaa nuoria aktiivisiksi ja vastuullisiksi toimijoiksi nuorisotyön piiriin. Opinnäyte on tehty Siilinjärven kunnan nuorisotyötä ajatellen, missä halutaan luoda toimintaa, joka vastaa entistä paremmin nuorten tarpeisiin ja saisi nuoria osallistumaan enemmän tarjottuun ohjelmaan.</p> <p>Kehittämistyön tiedonkeruumenetelminä on käytetty nuoriso-ohjaajille tehtyä ryhmähaastattelua ja nuorille suunnattua kyselylomaketta. Keskeisesti mallin muodostumiseen ovat vaikuttaneet kokemukseni Rec&Rew -nuorisotapahtumasta keväällä 2014, missä olin tuottajan roolissa. Lisäksi hyvinkääläinen HypeCon-nuorisotapahtuma on benchmarkkauksen kautta innoittanut mallin luonnissa sekä hyvää esimerkkiä ovat tarjonneet Helsingin nuorisoasiainkeskuksen ActionAgentit -malli ja kulttuuriareena Glorian toimintamalli. Työn teoreettisena taustana käsittelen nuorten osallisuutta ja osallistamista.</p> <p>Yhteisöllinen tapahtumatuotanto tarkoittaa käytännössä prosessia, jossa nuorista koottava työryhmä ideoi, suunnittelee ja toteuttaa tapahtuman yhteistyössä nuoriso-ohjaajien, nuoriso- ja kulttuuritoimiston ja kenties myös ammattituottajan kanssa. Nuorten työryhmä saa todellista valtaa ja vastuuta päämääränsä toteuttamisessa. Keskeistä on mallin näkökulma, eli se, että nuoret eivät ole ns. ”työntekijöitä” aikuisten heille suunnittelemissa tapahtumatuotannoissa, vaan aktiivisia toimijoita itse. Nuoriso-ohjaajan rooli on olla koordinaattori, joka tukee työryhmän toimintaa. Nuoriso- ja kulttuuritoimiston henkilökunta puolestaan vastaa esimerkiksi keskeisistä lupa-asioista ja viime kädessä hankkeen taloudesta. Ammattituottaja voi tarpeen vaatiessa täydentää prosessia tuomalla lisää tietotaitoa sekä nuorille että nuoriso-ohjaajille.</p> <p>Yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallissa ajatuksena on se, että nuoret saavat omien motiiviansa lisäksi prosessista hyötynä koulutusta tapahtumatuotannon eri osa-alueilla. Tuottajan ja eri taitteen/viihde-alojen ammattilaisten osaamista voi hyödyntää näitä koulutuksia laadittaessa. Näin nuorille muodostuu henkilökohtaisten kokemusten lisäksi tietoperustaa, joka voi tulevaisuudessa ohjata esimerkiksi opiskelu- tai työpaikan valintaa.</p> <p>Opinnäytetyössäni laatima yhteisöllisen tapahtumatuotannon malli on käytännöllinen työnjakokaavio, joka auttaa hahmottamaan, kuinka tämänkaltaisella osallistavalla otteella tapahtuma syntyy usean rinnakkaisen toimijan yhteisenä palapelinä. Selkeä työnjako auttaa pitämään toiminnan tehokkaana ja helpottaa jokaisen toimijan keskittymistä omaan tehtäväänsä. Tämä malli on tehty ensisijaisesti Siilinjärven nuorisotyötä ajatellen, mutta samantyyllistä työtettä voi käyttää myös muissa pienehköissä kunnissa, joissa nuoriso- ja kulttuurityötä tehdään pienillä henkilöstöresursseilla.</p>	
Asiasanat osallistaminen, osallisuus, tapahtumatuotanto, nuoret	

HUMAK UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Name of the Degree Programme

ABSTRACT

Author Hanna-Mari Kauhanen	Number of Pages 57+3
Title Communal event production - Young people as active agents in municipal youth work	
Supervisor(s) Päivi Ruutiainen, Jari Hoffren	
Subscriber and/or Mentor Siilinjärvi municipality, Youth and culture department, Tuula Pärnänen	
Abstract <p>In my thesis I am developing an event production model where young people become active and responsible actors in the field of youth work. The purpose of this thesis was to advance the youth work in the Siilinjärvi municipality in a way that the events and activities would better respond to the needs of young people and would make the young people participate more in the activities that are provided to them.</p> <p>Group interviews for youth leaders and a questionnaire directed at young people were the methods used in this development project to gather information. The formation of the model has been largely influenced by my own experiences as an event producer in Rec&Rew youth event in spring 2014. In addition, a youth event HypeCon in Hyvinkää has through benchmarking inspired to create this model as well as the ActionAgentit model of the youth department of Helsinki and the Culture Arena Gloria's operating model have served as a good example. The theory of this thesis is based on terms "youth involvement" and "making young people involve".</p> <p>Communal event production in practice is a process where a workgroup consisting of young people generate an idea, plan and produce an event in cooperation with youth leaders, youth and cultural services department and perhaps with a professional event producer. The young people are granted a great deal of authority and responsibility in achieving their goals. The main aspect of the model is that the young people are not so called "workers" in event production designed for them by adults; rather they themselves are active agents. The role of the youth leader is to be a coordinator who supports the workgroup's operations. At the same time the people in the youth and cultural services department are accountable for matters concerning permits and in the end the finance of the production. The professional event producer can complement the process by providing practical knowledge and know-how to the young people as well as to the youth leaders.</p> <p>The main aspect in the communal event production model is that besides their own motives, young people gain training in the different sectors of event production. The knowledge of producers and different professionals in the fields of art and entertainment can be utilized in designing the training. The young people acquire a strong basic knowledge in addition to personal experience and that can later influence their future decisions related to studies or occupation.</p> <p>The model of community sourced event production is a practical chart of work distribution that helps to understand how events are pieced together communally, as presented here, with many different agents working side by side. A clear division of work results in efficient working and allows everyone to be focused on their own tasks and areas of responsibility. This model was composed primarily for the youth work in Siilinjärvi, however, a similar model of working can be applied in other small municipalities where youth and culture work is produced with minimal human resources.</p>	
Keywords youth involvement, involve, communal event production	

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 TEOREETTINEN TAUSTA JA KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ	8
2.1 Osallisuus	11
2.2 Osallistamisen haasteita ja hyviä käytänteitä	13
2.3 Yhteisöllisiä nuorisotapahtumien tuotantomalleja	15
2.3.1 Impulssi ja HypeCon	16
2.3.2 ActionAgentit -toimintamalli	18
2.3.3 Kulttuuriareena Glorian malli	20
3 KEHITTÄMISTYÖN YMPÄRISTÖ, MENETELMÄT JA KYSYMYKSET	22
3.1 Siilinjärven nuoriso- ja kulttuuritoimi	22
3.2 Kokemuksia Rec&Rew -tapahtumakokonaisuudesta	24
3.3 Muu pohjatieto ja kehittämistarpeet	29
4 OHJAAJIEN NÄKÖKULMA NUORTEN OSALLISTUMISESTA	30
4.1 Teema 1: Nuorisotalojen arkitoimintaa	31
4.2 Teema 2: Nuorten passiivisuus	33
4.3 Teema 3: Ryhmän ja tiedottamisen merkitys	35
5 KYSELY NUORISOTALOJEN KÄVIJÖILLE	36
5.1 Osallistumisesta nuorisotalojen toimintaan	38
5.2 Yhteisöllisestä tapahtumatuotannosta tulevaisuudessa	41
5.3 Kyselyn tulosten pohdintaa	43
6 YHTEISÖLLISEN TAPAHTUMATUOTANNON MALLI	46
7 POHDINTA	53
LÄHTEET	56
LIITTEET	58
Liite 1: Kyselylomake	58

1 JOHDANTO

Miksi kunnan nuorisotoimen järjestämissä musiikkitapahtumissa ei käy nuoria? Miksi nuorisotoimen organisoimia leirejä tai nuorille tarjottuja matkoja joudutaan perumaan? Mitä pitäisi tehdä, että paikalliset nuoret aktivoituisivat? Nämä tärkeät kysymykset nousivat esille niin nuoriso-ohjaajien kuin nuoriso- ja kulttuuritoimen johtajan esittäminä suorittaessani kulttuurituottajan opintoihin liittyvää harjoitteluani Siilinjärven kunnan nuoriso- ja kulttuuritoimessa.

Opinnäytetyössäni kehitän edellä esitettyihin kysymyksiin vastauksena tapahtumatuotantomallia, jonka avulla nuoria saataisiin innostumaan aktiivisiksi ja sitoutuneiksi toimijoiksi. Tarve tällaiselle nuorison aktivoimiselle on ilmeisen selvä, mikä kävi esille nuoriso-ohjaajille tekemäni haastattelun perusteella. Nuorisotoimen työntekijät tekevät erinomaista työtä kaiken aikaa ja pyrkivät jatkuvasti kehittämään työnsä sisältöjä. Kuitenkin jotain on tehtävä toisin, jotta nuoriso-ohjaajien motivaatio pysyy ja ehkä myös kasvaa ja toisaalta palveluiden käyttäjät, eli nuoret, saavat uudenlaisia mahdollisuuksia vapaa-aikansa viettoon.

Nuoriso-ohjaajien tehtäviin on Siilinjärvellä kuulunut jo pitkään tuottajan tehtäviä sitä kautta, että he ovat järjestäneet lukuisia isoja ja pienempiä yleisötapahtumia ilman erillistä tapahtumatuottajaa. Samanlainen lienee tilanne useissa pienehköissä kunnissa, joissa ei ole mahdollisuutta palkata kokopäiväistä tuottajaa nuoriso- ja kulttuuritoimen palvelukseen. Tehtävä on ollut ”pakko” hajauttaa ja löytää vastuulle kantaja. Ulkopuolinen tuottaja voisi kuitenkin olla toisinaan, vaikka lyhyinäkin jaksoina, tarpeellinen toimija sekä nuoriso-ohjaajien työtaakan keventäjänä ja jaksamisen ylläpitäjänä että toisaalta uuden tietotaidon tuojana ohjaajille ja nuorille. Tämän vaihtoehdon otan huomioon luomassani yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallissa, jossa on tilaa tuottajalle.

Paikalliset nuoret käyttävät kunnan tarjoamien nuorisotyön palveluiden lisäksi paljon myös muiden toimijoiden palveluita ja osallistuvat niiden vapaa-ajan ohjelmaan. Tässä työssä rajaan nämä palvelut tarkasteluni ulkopuolelle, sillä tarkoitukseni on avata uutta näkökulmaa nimenomaan kunnan nuorisotyöhön.

Opinnäytetyöni liikkuu sekä nuorisotyön että kulttuurituotannon alueilla. Alussa teorian painopiste on nuorisotyössä. Kulttuurituottajan näkökulmaa nostan esille käytännön Rec&Rew -tapahtumasta, jota olin tuottamassa keväällä 2014. Tuottajuuteen palaan myös työn lopussa, kun hahmottelen yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallin systeemikaavion. Näillä tuloksilla on merkitystä ennen kaikkea paikallisesti Siilinjärvellä, mutta tilanteen mukaan niitä voidaan soveltaa myös muissa kunnissa.

Helsingin kaupungin nuorisotoimen johtaja Tommi Laitio pukee sanoiksi keskeisen ajatuksen, joka on ohjannut myös tämän opinnäytetyön tekemistä:

Nuorisotoimen pääasiallinen haaste onkin nuorten yhteisen toiminnan vahvistaminen. Sen kautta syntyy luottamus muihin ihmisiin ja omiin mahdollisuuksiin... Kunnalliset ja muut palvelut muuttuvat merkittäviksi vain, jos ne vahvistavat ihmisten suhdetta itseensä ja muihin ihmisiin. Tämä on koulun ja nuorisotyön isoin haaste: miten palveluja suunnitellaan ihmisten porukoille ja porukoiden kanssa? (Hongisto 2013).

Laitio lisää vielä, että nuorisolla tulisi olla sellaisia paikkoja, jossa voi onnistua muiden ihmisten kanssa ja jossa olisi turvallisia aikuisia ja järkevää tekemistä. Nämä asiat voivat toteutua myös muissa harraste- ja vapaa-ajan piireissä kuin vain kunnan nuorisotyössä. Keskeistä Laition mukaan on se, että nuori ohjaa itse elämänsä ja tekemistään. (Hongisto 2013).

Opinnäytetyöni kannalta keskeiseksi kokemukseksi nousi Rec&Rew -nuorisotapahtuma ja video- ja musiikkikilpailu. Kyseinen tapahtumatuotanto tutustutti minut Siilinjärven nuorisotoimeen, minkä kautta sain paljon virallista tietoa, mutta myös ns. ”hiljaista tietoa” jota olen voinut hyödyntää tätä opinnäytetyötä tehdessä. Erityisesti teemahaastattelua suunnitellessani toimintaympäristön tuntemus auttoi paljon.

Rec&Rew -tapahtumatuotannon lähtöideana oli nuorten osallistaminen, mikä onnistui osittain. Nuoret osallistuivat jonkin verran tapahtuman tuottamisen eri vaiheisiin ja tehtäviin, mutta suurempi innostuminen ja omaehtoinen toimeliaisuus jäi vielä tulevaisuuden haaveeksi. Keskeiseksi ongelmaksi muodostui mielestäni työnjako. Olin itse tuottajan asemassa ja otin vastuuta sen mukaisista tehtävistä. Prosessi osoitti

kuitenkin sen, että vastuuta ja tehtäviä olisi hyvä hajauttaa sopivalla tavalla, jotta voitaisiin saavuttaa todellista nuorten sitoutumista ja osallisuutta. Koin, että aikuisen astuessa tapahtuman tuottajaksi, nuoret helposti asettuvat etäämmäs eikä heitä ole kovinkaan helppoa houkutella aktiivisiksi toimijoiksi prosessiin mukaan, vaikka tarjolla olisi aitoa vastuuta ja oikeita tehtäviä. Asetelma tulisikin kääntää pääläelleen siten, että aloite toimintaan tulee nuorilta itseltään ja että aikuinen (nuoriso-ohjaaja tai tuottaja) on mahdollisimman näkymätön.

Tällaista työtettä, jossa nuoret toimivat mahdollisimman oma-aloitteisesti ja ottavat vastuuta heille sopivista tuottajan tehtävistä, ei ole aiemmin toteutettu Siilinjärvellä nuorisotoimen aloitteesta. Sen sijaan tämän tyyppistä toimintaa on toteuttanut paikallinen Nuorisovaltuusto, joka on omien aktiivitoimijoidensa voimin järjestänyt mm. vuosittaiseksi muodostuneen, Helsinkiin suuntautuvan päivämatkan ja nuorisokonsertin. Yhdessä nuorisotyön henkilöstön kanssa Nuva on järjestänyt pelitapahtuma Lanit. Nuorisovaltuusto on ryhmä, jonka jäseniksi asiasta kiinnostuneet nuoret ovat aktiivisesti hakeutuneet. Ryhmän jäsenet ovat samoja toimintakauden ajan ja siten ryhmä on suljettu. Yhteisöllisen tuottajamallin ajatus poikkeaa tästä paljon, sillä mallin mukaisesti toteutettu tapahtumatuotanto on kaikille nuorille avoin.

Opinnäytetyöni aineiston muodostavat omat kokemukseni harjoittelun ajalta, nuoriso-ohjaajille tekemäni teemahaastattelu, nuorisolle tehty lomakekysely sekä lukuisat keskustelut nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnäsen kanssa. Olen benchmarkannut HypeCon-nimistä nuorisotapahtumaa, selvittänyt kulttuurikeskus Gloriasa käytössä olevaa yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallia ja nuorisoasiainkeskuksella pilotoitua ActionAgentit -toimintaa. Lisäksi poimin NOTKE (2010 - 2013) -hankkeesta sellaisia hyväksi koettuja toimintatapoja tarkasteluun, joiden arvelen olevan myös Siilinjärven nuorisotyölle hyödyllisiä. Näiden pohjalta koostetun yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallin esittelen opinnäytetyön varsinaisena tuloksena luvussa kuusi.

2 TEOREETTINEN TAUSTA JA KÄYTÄNNÖN ESIMERKKEJÄ

Osallistuminen on monitulkintainen termi, joka on aikojen saatossa ymmärretty nuorisotyössä monin eri tavoin. Horelli & Haikkola & Sotkasiira (2007, 218) viittaavat osallistumisen määritelmässään Bronfenbrenneriin (1979), joka jakaa osallistumisen tasoja seuraavasti: nuorten osallistuminen voi tarkoittaa mikrotasolta (esim. oman huoneen tai nuorisotilan sisustuksen suunnittelu) aina lähiympäristön suunnitteluun vaikuttamista, ns. mesotasolla ja edelleen makrotasolle saakka (esim. koko yhdyskunta). Ymmärrän tämän tulkinnan osallistumisen yhteiskunnalliseksi ulottuvuudeksi, josta esimerkiksi sopii vaikkapa kuntien hallintoon nykyään mukaan otetut nuorisovaltuustot. Myös Gretschel (2007, 244) mainitsee, että ”osallistuminen tarkoittaa nuorisolain kontekstissa osallistumista poliittiseen aktiviteettiin...” Pelkkä asioiden käsitteelyyn osallistuminen ei kuitenkaan vielä riitä, vaan nuorisolain mukaan nuoria on kuultava ja heidän mielipiteidensä esittämiselle varattava tilaa ja aikaa. Nuorilla tulisi olla aito mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon siten, että nuorten panos näkyy lopputuloksissa. (Gretschel 2007, 244.)

Anttiroiko (2003, 19) puolestaan määrittelee osallistumisen *sosiaalisiksi toiminnaksi*, jossa ollaan mukana toisten toimijoiden kanssa. *Vaikuttaminen* sen sijaan pyrkii aikaansaamaan muutoksen sosiaalisissa ja/tai poliittisissa prosesseissa, ennen kaikkea päätöksenteossa. Näiden kahden rajapinnassa syntyy termi ´vaikuttava osallistuminen`, jonka keskiössä on toiminnan mielekkyyden vaatimus. Toiminnan on siis tuotettava vaikutuksia ja muutoksia, jotta nuori voi kokea osallistumisensa mielekkääksi. Gretschelin (2007, 244) mukaan vaikuttaminen on enemmän kuin pelkkä osallistuminen, sillä asioihin vaikuttava nuori muuttuu osallistujasta vastuunottajaksi eli toimijaksi. Tätä kautta on mahdollista saavuttaa merkityksellisyydentunne, jota voidaan kutsua myös osallisuuden tunteeksi (ks. kpl 3.1).

Horellin et al. (2007, 220) tavoin näen, että osallistumisessa merkittävää on sen kollektiivinen, yhteisöllinen luonne. Edellä kuvatut osallistumisen tasot ja elementit ovat siis aina olemassa toiminnan luonteesta ja nuoren omista intresseistä riippuen eri tavoin painottuneina, mutta itse korostan osallistumisen sosiaalista merkitystä. Horellin et al. mukaan (2007, 220) osallistumisen keskeinen piirre on yhteinen toiminta

jonkun tavoitteen saavuttamiseksi. Toisaalta aina toiminnalle ei tarvita yhteistä tavoitetta siinä mielessä, että kaikki uskovat samaan asiaan ja ovat siitä samaa mieltä. Toiminnan yhteisössä tavoitteesta on mahdollista neuvotella ja merkittävä osa osallistumisen kokemuksesta on juuri yhteisön toiminnan muokkaaminen. Laitio (2012) toteaa:

Toiminnan yhteisö ei ole yhteisöllisyyden turvasatama tai intiimiyden saareke eristäytyneenä poliittisista ja sosiaalisista suhteista.

ja jatkaa Elina Mikkolaa (2007) lainaten:

Voidaan ehkä ajatella nuorten kaipaavan niin sanottua toiminnallista yhteisöllisyyttä, mikä ei kuitenkaan rajoita heitä tai pakota heitä tietynlaiseen muotiin. Toiminnallinen yhteisöllisyys luo yhteisyyttä yhdessä tekemisen kautta, mutta ei rajoita henkistä vapautta ja yksilöllisyyttä. Tällöin yhteisöllisyyden parhaat puolet korostuvat. (Laitio 2012).

Osallistumisella on nuorisotyön menetelmänä monia syitä ja tavoitteita. Näitä ovat mm. demokratian kohentuminen, oppimisen syventyminen, yksilön psykologinen kasvu ja myös toiminta sisänsä. (Horelli 2007, 219.)

Ruotsalaisen (2007, 182) mukaan nuorisotyöhön, kuten muillekin ihmissuhdealoille, on levinnyt palveluajattelu. Tällöin nuorta käsitellään asiakkaana, jolle tarjotaan harrastuksia, tuotteita ja elämyksiä. Nämä palvelut tuoteistetaan ja mallinnetaan valmiiksi. Myös Gretschel (2007, 249) toteaa, että nuorelle tarjottava rooli on usein asiakkaan. Kyseiseen asetelmaan nuoret ovat myös tottuneet. Kuitenkin tästä nuorisotyön toimintatavasta tulisi kirjoittajien mukaan luopua ja sen sijaan innostaen valmentaa nuoria vaikuttamaan ja osallistumaan nuorisotalojen, oman elinympäristön ja koko kunnan elämään. Nuoret tarvitsevat yhä viihdykettä ja erilaisia aktiviteetteja, mutta niiden tuotantotapaa voisi muuttaa enemmän yhteisölliseen suuntaan ja nuorille itselleen tulisi antaa enemmän päätösvaltaa heitä koskevissa toiminnoissa. Gretschelin (2007, 248) sanoin:

Nuorten vaikuttamismahdollisuuksien lisääminen nuorisotalon arjessa tarkoittaa vähintään nuoren roolin – edes ajoittaista - laajentamista tavallisesta asiakasroolista päättäväksi toimijaksi.

Oivallisena ja herättävänä esimerkkinä Gretschel (2007, 249) kuvailee kuvitteellista nuorisotalon sohvan hankintaa: jos on päätetty, että vuoden suurin hankinta on sohva, kannattaa ”riitauttaa” asia kysymällä, kuka määritteli tämän tarpeen? Jos yhä päädytään siihen, että sohva on nuorison tarvelistalla, nykyään ohjaajat kysyvät usein nuorten toiveita sohvan suhteen. Näin nuoret saavat tilaisuuden kuvailla haluamaansa sohva ja ohjaajat hankkivat toiveiden mukaisen huonekalun. Tämä lie nee se tavallisin toimintatapa. Osallisuuden tunteen kokemisen kannalta tällä menettelytavalla voidaan joko onnistua tai epäonnistua. Ehkä nuoret kokevat saaneensa vaikuttamismahdollisuuden ja viihtyvät uudella sohvalla, koska se tuntuu itse hankitulta. (Gretschel 2007, 249.)

Kuitenkin osallistamisessa voisi mennä askeleen verran pidemmälle siten, että nuorten rooli ei jäisi vain sohvan kuvailuun, vaan he voisivat lähteä ohjaajan mukaan hankkimaan sohva tai heille voisi jopa antaa päävastuun sohvan hankinnasta! Mielestäni tämä esimerkki kuvaa hyvin näkökulman muutosta, jossa nuori ikään kuin haastetaan toimimaan aktiivisesti eikä häntä palvella enää valmiiksi. Haasteellista on tietysti se, kuinka hyvin tällainen ajattelutavan muutos onnistuisi käytännössä ja kuinka nuoret sen ottaisivat vastaan. Gretschel (2007, 249) toteaaakin, että

Ei ole työntekijän syytä, että nuoren rooli on typistynyt pelkkään sohvan kuvailuun: nuoret eivät välttämättä itse edes viitsi lähteä mukaan ostoksille.

Reunanen (2013) havaitsi samantyylistä passiivisuutta NOTKE-hankkeen (*moniammatillinen kehittämishanke nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja monituottajamallin pilotoimiseksi*) yhteydessä. Vaikka nuorten epäluulo ja kiinnostuksen puute voi olla aluksi suurta tarjottua uudenlaista toimintaa kohtaan, ohjaajan pitkäjänteisyyden ja aktiivisen rohkaisun myötä nuorten asenne voi kuitenkin aikaa myöten muuttua. Alkunuhkeudesta huolimatta nuorille kannattaa kuitenkin antaa mahdollisuuksia innostuksen heräämiseen. (Reunanen 2013, 38.) Lisäksi havaittiin, että aikuisen (esim. nuoriso-ohjaaja, opettaja, vanhempi, harrastusohjaaja) henkilökohtaisella kannustuksella, rohkaisulla ja hänen tekemillään suorilla yhteydenotoilla nuoriin on erittäin suuri vaikutus siihen, kuinka nuori lähtee mukaan toimintaan. Myös nuorten vertaiskontaktien tekemillä suosituksilla oli näkyvää vaikutusta osallistumiseen. (Reunanen 2013, 29-30.)

Vaikka käsitteeseen ´osallistaminen´ sisältyy Horellin et al. (2013, 218) mukaan normatiivinen kaiku ja sitä pitää juuri siksi uskaltaa tarkastella myös kriittisesti, mielestäni termi on silti varsin käyttökelpoinen. Käytännössä se sisältää toimet, joilla nuorissa pyritään herättämään osallisuuden tunnetta, saamaan heitä mukaan tarjottuun toimintaan ja parhaimmillaan kasvamaan aktiivisiksi toimijoiksi. Keskeistä roolia osallistamisessa näyttelee käytännössä saamieni kokemusten perusteella vastuun antaminen nuorille. Myös Reunasen (2013, 39) mukaan vastuun antaminen oli NOTKE-hankkeessa tärkeä nuorten motivaatioon ja sitoutumiseen vaikuttava tekijä, innostusta kasvattavien onnistumisen elämysten ohella.

Kun ohjaaja uskoo nuorelle vastuun jostakin tehtävästä ja odottaa selkeästi myös nuoren kantavan tämän vastuunsa, voi osoitetun luottamuksen vaikutus nuoren omaan asenteeseen ja käyttäytymiseen olla hyvinkin huomattava. Jos nuorilta odotetaan tai vaaditaan liian vähän, välitetään heille viesti siitä, ettei heidän ajatuksiaan pidetä tärkeinä tai ettei heidän kykyynsä onnistua uskota edes ennen, kuin heille on annettu mahdollisuus yrittää. (Reunanen 2013, 39).

2.1 Osallisuus

Osallistumiseen liittyvät läheisesti käsitteet voimaantuminen ja valtautuminen. Nämä termit ovat empowerment -käsitteen kaksi eri puolta: voimaantumista ilmenee silloin, kun osallistujat kokevat subjektiivisesti kiinnittyvänsä yhteisöllisiin ja yhteiskunnallisiin prosesseihin. Valtautuminen puolestaan tarkoittaa osallistujan tiedollisia ja/tai taidollisia kykyjä, joita tarvitaan vaikuttavaan osallistumiseen. (Horelli 2007, 219.) Nämä asiat yhdistyvät, kun nuori tuntee *osallisuutta*. Hän tuntee pätevyyttä, kokee pystyvänsä tekemään asioita ja pitää omaa rooliaan yhteisössä merkittävänä. Nuorella on olemassa toiminnalleen tavoitteet ja keinot niiden toteuttamiseen yhteisön jäsenenä. Gretschel (2007) täsmentää osallisuuskäsitettä Vehviläistä (2005a, 2005b) mukailleen kahdeksi osa-alueeksi:

- 1) Osallisuus omasta elämästä, yhteisöstä ja yhteiskunnan hyvinvoinnista ja
- 2) Osallisuus vaikuttamisesta. (Gretschel 2007, 245-246.)

Ensimmäinen osa-alue sisältää tavoitteita mm. nuoren oman elämän hallinnasta, hyväksyttävänä pidetystä elintasosta, elämänlaadusta, sosiaalisista tiedoista ja taidoista ja yhteisöön kuulumisen tunteesta. Yhtenä keinona näiden edistämiseen pidetään harrastustoimintaa, jossa toteutuu itsensä ilmaiseminen ja toteuttaminen. Toinen osallisuuden osa-alue kytkeytyy vaikuttamismahdollisuuksiin, kansalaisvaikuttamiseen ja/tai poliittiseen osallisuuteen. Tällöin tavoitteena on nuoren halu vaikuttaa ja muuttaa maailmaa parempaan suuntaan. Keinona voi olla esimerkiksi pienten muutosten aikaansaaminen nuorisotalolla tai koulussa. Toiminnan tavoitteena on yhä useampi onnellinen aktiivinen kansalainen (Gretschel 2007, 246.)

Osallisuuden eri puolet ovat aina vuorovaikutuksessa keskenään. Jos nuori kokee vaikuttamisosallisuutta (esimerkiksi saatuaan tilaisuuden vaikuttaa nuorisotalon ohjelmasisältöihin tai sisustuksen suunnitteluun), sillä voi olla myönteisiä vaikutuksia oman elämän hallintaan tai yhteisöllisyyden tunteen kasvuun. (Gretschel 2007, 246.) Näin ollen osallisuuden tarkastelussa ja sen kehittämisessä tulee muistaa, että osallisuuden näkökulmia ja tasoja on useita, eikä niitä kannata tai edes pysty rajaamaan tarkasti. Mielestäni onkin varsin luontevaa, että osallisuuden tasot kulkevat enemmän tai vähemmän käsi kädessä ja säteilevät vaikutustaan toinen toisiinsa. Mitä enemmän nuori kokee osallisuutta omaan elämäänsä, sitä enemmän hän todennäköisesti avaa silmiään myös ympäröivään yhteiskuntaan. Ja toisaalta, kiinnostus yhteisiin asioihin vaikuttamiseen edellyttää vahvaa itsetuntoa ja mielipiteiden muodostamiskykyä, eli osallisuutta omaan elämään.

Gretschel (2007, 247) korostaa nuorten aitoa mukaan ottamista seuraavasti:

Osallisuus ei toteudu, elleivät nuoret koe osallisuuden tunnetta, mitä taas ei useinkaan tule, ellei puhe myös johda johonkin. Osallisuuden tunteen kannalta on tärkeää tietää, mihin kaikki puhe on johtanut: onko nuorilla ollut aito mahdollisuus muuttaa tai olla mukana muuttamassa asioita ympärillään?

Jotta nuoret pääsisivät kokemaan osallisuutta vaikuttamisen kautta, heillä tulee olla hyvä ja luottamuksellinen keskusteluyhteys nuoriso-ohjaajien kanssa. Gretschelin (2007, 248) mukaan nuorisotyön ydintä ovat nuorisotaloilla käydyt yksilö-, ryhmä- ja koko nuorisotaloyhteisön yhteiset keskustelut. Hän kysyykin, voisiko nuorisotalokulttuuriin kuulua se, että taloilla on mahdollisuus ja suorastaan tapa jutella kunnolla

kahden kesken aikuisen kanssa silloin tällöin? Nuoren henkilökohtaisen tuntemisen kautta asioiden puheeksi ottaminen helpottuu puolin ja toisin. Nuorten osallisuus ja vaikuttaminen lähtee siis nuoren ja ohjaajan hyvästä vuorovaikutuksesta. (Gretschel 2007, 248.)

2.2 Osallistamisen haasteita ja hyviä käytänteitä

Reunanen (2013, 32) on koonnut alla olevaan taulukkoon mielestäni varsin realistisen ja käytännönläheisen näkemyksen siitä, mitkä asiat vaikuttavat nuorten osallistamiseen tarjottuihin toimintoihin.

Taulukko 1. Osallistamisen ja sitouttamisen haasteet ja hyvät käytännöt (Reunanen 2013, 32)

HAASTEITA	HYVÄT KÄYTÄNNÖT
* Miten voittaa pelot? Kiinnostuneisuudesta huolimatta nuoria ollut vaikea saada tulemaan paikalle, kun toiminnan on ollut määrä alkua.	-> Osallistumiskynnys matalaksi: a) toiminnan tuominen nuoria lähelle b) toiminnan sopiva vaativuustaso c) ruoka ja konkreettiset hyödyt osallistumisen pörkkanoina d) toiminta kouluympäristössä
* Miten kannustaa sitoutumaan nuoria, joihin ei aikaisemmin juuri ole kohdistettu odotuksia ja joita sitoutuminen voi jopa kammoksuttaa?	-> Toiminnan motivoivuus: a) onnistumisen elämysten tarjoaminen ja vastuun antaminen b) yhteisöön kiinnittymisen ja sitoutuneen ohjauksen merkitys

Reunasen (2013, 29) mukaan monelle nuorelle uuteen toimintaan mukaan lähteminen ja uusien ihmisten kohtaaminen voi tuntua pelottavalta ja turvattomalta. Jännittäessään uutta tilannetta nuori jää helposti kotiin, vaikka esimerkiksi bändikurssille tai teatterityöpajaan lähteminen voisi nuorta kiinnostaakin. Opettajien, vanhempien tai

ohjaajien henkilökohtainen rohkaisu ja kannustus voi tällöin toimia ratkaisevana liikkeelle panevana tekijänä nuorelle. Yhdellä ohjaajan lähettämällä henkilökohtaisella ja kannustavalla viestillä voi olla ratkaisevasti erilainen vaikutus vetäytyvämpiin nuoriin, kuin laajalle joukolle suunnatulla kohdentamattomalla markkinoinnilla. Laajalle kohderyhmälle suunnatulla avoimella markkinoinnilla ei välttämättä tavoiteta kuin aktiivisimmat nuoret. Ohjaajan henkilökohtaisen rohkaisun ohella myös vanhemmilta ja kavereilta saatu kannustus oli keskeinen nuorten osallistumisintoon vaikuttava tekijä. (Reunanen 2013, 29-30.)

Nuorten sitouttaminen tarjottuihin toimintoihin on monesti haastavaa, sen osoitti myös NOTKE-hanke ja samanlaisia kokemuksia olen kuullut Siilinjärven nuorisohjaajiltakin. Alkuinnostus saattaa olla voimakasta, mutta toiminnan jatkuessa into lopahtaa. Reunasen (2013, 32) mukaan nuorten kanssa toimiessa hyvin pieniltä ja vähäisiltä tuntuvat esteet ja toisaalta myös pienet kannustimet voivat olla juuri niitä ratkaisevia tekijöitä nuoren pohtiessa, lähteäkö mukaan toimintaan vai ei.

Jotta toimintaan olisi helppoa osallistua, se pitää viedä nuorta lähelle. Tapahtumapaikalla ja kellonajalla on väliä ja sillä, että toiminta on maksutonta. Toimintaa voidaan järjestää nuorisotalojen lisäksi esimerkiksi kouluilla. Siitäkin huolimatta nuoret voivat olla passiivisia ja osoittaa vähäistä kiinnostusta tarjottua toimintaa kohtaan. NOTKE-hankkeessa saatujen havaintojen mukaan nuoret eivät olleet orientoituneet nuorisotaloilla ohjattuun ohjelmaan, vaan viettivät aikaansa enemmänkin ”hengailuun”. Valtaosa nuorista suhtautui uudenlaiseen tarjottuun toimintaan aluksi epäillen. Yksi mahdollisuus madaltaa osallistumiskynnystä tällaisessa tilanteessa on se, että nuoret pääsevät itse vaikuttamaan toiminnan sisältöön.

Reunanen (2013, 34) toteaa:

Nuorten kuuntelemisen lisäksi tärkeää nuorisotalolla järjestetyn työpajan onnistumisessa on ollut myös ohjaajan pitkäjänteisyys ja nuorten aktiivinen rohkaisu. Huolimatta nuorten mahdollisesta vastustelusta toiminnan alkuvaiheessa, ei aloitettua toimintaa kannata lopettaa ensimmäisen tai toisenkaan hiljaisen kerran jälkeen, vaan nuorille on annettava aikaa tottua uudenlaiseen mahdollisuuteen viettää vapaa-aikaa.

Osallistumista helpottava tekijä havaittiin olevan myös harrastuksen/toiminnan vaativuustason sovittaminen nuorille riittävän matalaksi. Monilla nuorilla toimintaan osallis-

tumista jarruttivat erilaiset pelon ja jännityksen aiheet, kuten pelko itsensä no-laamisesta tai uusiin ihmisiin tutustumisesta. (Reunanen 2013, 34.)

Eräs nuoria osallistumaan houkutteleva seikka voi olla välipala/ruokatarjoilun tai muun konkreettisen hyödyn (esim. hygieniapassi, ea-koulutus) saaminen osallistumisesta. Tämä voi tuntua järjestäjältä vähäpätöiseltä, mutta se voi olla nuoren näkökulmasta ratkaisevan tärkeää. Reunanen (2013, 36) mukaan näiden tekijöiden merkitystä ei pidä aliarvioida.

Toiminnan järjestämisessä kouluilla on hyvät ja huonot puolensa. Toisaalta se on tuttu ympäristö nuorelle, ja koululle on helppo jäädä harrastamaan esimerkiksi oppituntien jälkeen. Toisaalta on olemassa joukko ”kouluallergisia” nuoria, joita koululla vapaa-ajan viettäminen ei houkuta. NOTKE-hankkeessa saatujen kokemusten perusteella parhaiten onnistuivat sellaiset kurssit, jotka toteutettiin koulujen opetustyötä täydentävinä. Esimerkkinä voisi mainita esimerkiksi musikaalikerhon, jota veti teatteri-ilmaisun ohjaaja. (Reunanen 2013, 37-38.)

Tiiviin yhteisön syntyminen ja nuoren halu kiinnittyä siihen ei silti synny helposti, vaan se edellyttää paljon myös ohjaajalta. NOTKE-hankkeesta saaduissa kokemuksissa korostuikin ohjaajan sitoutuneisuuden sekä nuorille annetun ajan ja välittämisen merkitys:

Nuorten luottamuksen voittaminen ja heidän innostamisensa totutulta mukavuusalueelta ja tutuista kaveriporukoista uusien harrastusten pariin on usein haastavaa, mutta ei lopulta vaadi suurempaa ihmettä, kuin nuorista välittävän ja motivoituneen ohjaajan, joka on aidosti nuorista kiinnostunut ja valmis antamaan heille aikaansa. (Reunanen 2013, 39-40).

2.3 Yhteisöllisiä nuorisotapahtumien tuotantomalleja

Nuorten mukaan ottaminen heille suunnattujen tapahtumien tuotantoon on kohtalaisen uusi, mutta jo usein eri tavoin eri kunnissa sovellettu työmenetelmä. Tässä luvussa esittelen Hyvinkäällä järjestettävää HypeCon-tapahtumakokonaisuutta, ActionAgentti -pilotointia Helsingin nuorisoasiainkeskuksella sekä kulttuuriareena Glorian toimintamallia Helsingissä.

2.3.1 Impulssi ja HypeCon

Joensuun (2014a) kehittämässä Impulssi-toimintamallissa nuorisotyöntekijät ensin etsivät ja löytävät paikallisia nuorisoryhmiä, jotka ovat jollakin tavalla lähellä toisiaan tai joista löytyy teemallisia yhtymäkohtia (esimerkiksi nuorten omat toimintaryhmät, kerhotoiminta, nuoriso-talon nuoret, yhdistykset, muista verkostot). Apuna tässä kartoitustyössä työntekijät käyttävät omia verkostojaan ja paikallistuntemustaan. Joensuun (2014a, 78) mukaan tällainen joukkoistaminen ei tapahdu sattumalta, vaan sen käynnistäminen vaatii aina toimintaa käynnistäväältä organisaatiolta toimenpiteitä. Alkuvaiheessa nuorisotyöntekijöiden tärkeänä tehtävänä on tukea parven muodostumista.

Parvella tarkoitetaan tässä yhteydessä (mahdollisimman isoa verkossa olevaa) nuorisoryhmää, joka on rakenteeltaan väljä ja voi rakentua esimerkiksi joidenkin harrastusten/nuorille yhteisten mielenkiinnon kohteiden ympärille. Parvella on yhteinen tahtotila jonkin päämäärään toteuttamiseksi, joka voi olla esimerkiksi nuorille suunnatun tapahtuman järjestäminen. Parven jäsenet eivät välttämättä tunne toisiaan eikä sen ole tarkoitus ollakaan aatemaailmaltaan yhtenäinen yhteisö. Mikäli verkossa syntyy tiivis yhteisö, on nimittäin vaarana, että yhteisö ei enää vastaanota uusia jäseniä tai sen toiminta ei näytkään ulkopuolisille riittävän kiinnostavana. Nuorisotyön tehtävänä on huolehtia parven dynamiikasta siten, että se palvelee sille asetettua tavoitetta ja sen toiminta koetaan positiivisena. (Joensuu 2014a, 47)

Parven toiminnan laajentuessa ja sen osallistujamäärän kasvaessa myös sen veto-voima kasvaa, jolloin se houkuttaa mukaan yhä enemmän osallistujia alkuperäisen kohderyhmän ulkopuolelta. Osallistujien määrän kasvaessa myös sisältö laajenee, jolloin kaikki osallistujat hyötyvät enemmän (=mittakaavaetu). HypeCon-parvessa kohtaa yksilöitä ja yhteisöjä erilaisista nuorten alakulttuureista, kuten animeharrastajien, keräilykorttipelaajien ja miniatyyripelaajien kulttuurisista heimoista. (Joensuu 2014a, 49). Kun parvessa on jäseniä useammasta kuin yhdestä alakulttuurista, se mahdollistaa myös ryhmien ulkopuolisten nuorten liittymisen mukaan.

Jotta tuotantoprosessi pääsee käyntiin, tarvitaan jokin nuorisosta lähtöisin oleva idea. Tällaisen idean löytäminen on mahdollista erilaisia nuorisoryhmiä kartoittamalla ja

heitä kuuntelemalla. Tällä tavalla esiin nousevalle idealle on olemassa jo valmiiksi kiinnostusta. (Joensuu 2014a, 77-78.) Mielestäni tämä on aivan keskeinen lähtökoh- ta, kun pyrkimyksenä on nuorison aktivointi ja osallistaminen.

Signaalien tunnistamisen jälkeen nuoriso-ohjaajat luovat tuotannolle aikataulun nuo- ria kuunnellen ja perustavat verkkoympäristön, joka voi olla ryhmä Facebookissa tai jossain muussa sosiaalisessa mediassa. Siellä ohjaajat ylläpitävät keskustelua, kui- tenkin mahdollisimman pienin interventioin, tarkoituksenaan antaa nuorille eniten ääntä. Verkkoympäristössä myös seurataan projektin toteutumista ja tarkoituksena on koota kaikki tehdyt toimet kaikkien nähtäväksi. Tällä tavoin huolehditaan proses- sin läpinäkyvyydestä. Tapahtuman toteutumisen jälkeen verkossa kerätään vielä pa- laute sekä nuorilta, tapahtuman asiakkailta sekä ohjaajilta. Viimeistelyyn kuuluvat myös kiitokset kaikille osapuolille. (Joensuu 2014a, 78.)

Joensuun (2014b) kanssa käymässäni benchmarkkaus-haastattelussa kävi ilmi, että verkkoperustainen tapahtumatuotanto todella toimii. Hän kertoi, että eräs HypeCon- tapahtuma suunniteltiin *kokonaan* verkossa. Ajatukset kehittyivät vapaasti nuorten omissa keskusteluketjuissa, joista nuoriso-ohjaajat auttoivat lopulta erottelemaan ideat toteuttamista varten. Mitään ideoita ei kannata hylätä, vaan jos nuoret haluavat esimerkiksi jalkapalloturnauksen osaksi anime-tapahtumaa, heille annetaan mahdol- lisuus sen järjestämiseen. Aihekatgorioissa ei pidä olla siis liian tiukka.

Joensuu (2014b) korosti ensimmäisen verkkopostauksen merkitystä: on väliä sillä, kuka viestittää ensimmäisenä ja mikä on viestin sisältö. Tämän merkittävän avauksen tekijäksi nuoriso-ohjaaja voi pyytää jotain tuttua nuorta tai nuorisoryhmää. Nuoriso- ohjaajien kannattaa muutenkin hyödyntää nuorten tuntemustaan siinä mielessä, että he voivat suoraan kysyä nuoria tietynlaisiin tehtäviin heidän tiedossa oleviin tieto- taitoihinsa tai intresseihinsä perustuen. Esimerkiksi graafisesta suunnittelusta kiin- nostunut nuori voi innostua tapahtumajulisteen tekemisestä, jos sitä häneltä tieduste- lee hänen tuntemansa nuoriso-ohjaaja. Tehtävät kannattaa pilkkoa nuorille sopivan kokoisiksi niin, että heidän on niihin mahdollista tarttua.

2.3.2 ActionAgentit -toimintamalli

Alamikkela (2014) pilotoi opinnäytetyössään Helsingin nuorisoasiainkeskukseen ActionAgentit -toimintamallia, jossa pyrittiin muodostamaan nuorista vapaaehtoisista tuotantoryhmä/ryhmiä nuorten omien tapahtumien tuottamiseen. Alamikkelan (2014, 23) mukaan toiminta suunniteltiin siten, että nuorten motiivit (esim. auttaminen, kaverit, yhdessä tekeminen ja toiminnan hauskuus) toimintaan osallistumiseen huomioitiin. Tällä tavalla pyrittiin siihen, että nuoret kokisivat toiminnan vastaavan heidän tarpeitaan, mikä puolestaan varmistaisi nuorten sitoutumista toimintaan ja tekemiseen. Nuorisoasiainkeskuksella on pyörinyt tuottajakursseja, mutta ongelmaksi oli muodostunut nuorten tipahtaminen pois toiminnasta kurssin jälkeen.

ActionAgentti -toiminta aloitettiin markkinoimalla sitä Nuorisoasiainkeskuksen tapahtumatuotantojen kotisivuilla tavoitteena saada kasaan noin 15-30 nuoren ryhmä. Lisäksi käytettiin täsmennettyä Facebook -markkinointia sekä viraston omia intrasivuja. Myös henkilökohtaisia sähköposteja lähetettiin aiemmin tuottajakurssin ja/tai Rocktoimikuntaan osallistuneille nuorille. Alamikkelan (2014, 30) mukaan markkinointi jäi kuitenkin tehottomaksi, koska se ajoittui nuorten kesäloman aikaan.

Väärästä ajoituksesta huolimatta ActionAgentit -markkinoinnissa on huomioitu mielestäni keskeisiä asioita. Alamikkela toteaa (2014, 28) ymmärtäneensä, kuinka suuressa roolissa vapaaehtoistyötä tarjoavan organisaation imago on. Sen vuoksi uutta toimintaa nuorille aloittaessa on syytä kiinnittää erityistä huomiota markkinointiin ja viestintään. Tuottajan tehtävänä on miettiä, millainen imago uppoaa parhaiten kohde-ryhmään, eli haussa oleviin nuoriin. Kuinka antaa heille mielenkiintoinen kuva uudesta toiminnasta? Yksi vinkki mielenkiinnon herättämiseen on se, että toimintaa markkinoidaan otsikolla: ”Haluatko päästä tapahtumien sisäpiiriin?” Käytännössä tämä ”sisäpiiri” voi tarkoittaa esimerkiksi pääsyä artistien takahuoneeseen, henkilökuntatunnisteen saamista tai tärkeän ja vastuullisen, henkilökohtaisen tehtävän saamista. (Alamikkela 2014, 29.)

Vapaaehtoisen nuorten löydyttyä, Alamikkela (2014, 30) korostaa ryhmän dynamiikan huomioimista. Siihen kuuluu jäsenten ryhmäyttäminen ja innostuneen ilmapiirin

luominen heti ensimmäisellä tapaamisella. Työryhmään kuuluville nuorille tulisi saada aikaan tunne siitä, että heitä kuullaan aidosti. Tätä yhteisöön kuulumisen tunnetta voi osaltaan kasvattaa pienet erityisoikeudet, kuten pääsy tutustumaan muilta ”kiellettyihin” paikkoihin, tarjoilut ja organisaation useamman edustajan läsnäolo ensitapaamisella. Nuorten kuulemista toteutettiin siten, ActionAgentti -vapaaehtoisnuoret saivat esittää heti alussa mielipiteitään siitä, millaisista tuotantotehtävistä he olisivat kiinnostuneita. Tehtävien mielekkyys on keskeinen asia, mikä innostaa nuoria olemaan toiminnassa mukana. (Alamikkela 2014, 30- 31.)

ActionAgentti -toiminnan yhteydenpitokanavaksi sovittiin tekstiviestit, sähköposti ja Facebook, minne ryhmälle luotiin oma suljettu ryhmä (Alamikkela 2014, 31).

ActionAgentti -toiminta ei hyvästä alkutilanteesta huolimatta kantanut pitkälle. Alkuvaiheen yhdeksästä nuoresta oli kolmannella tapaamisella jäljellä enää kaksi. Alamikkela (2014, 32) pohtii syyksi tähän innon lopahtamiseen sen, että ryhmän jäsenet eivät olleet ryhmäytyneet ja olivat kiinni toiminnassa vain ”töihin kutsuttaessa”. Toiminnan ohjaajat olivat kuvitelleet tavoittavansa koko kaupunkia kattavien tapahtumien tuottamisesta kiinnostuneita nuoria, mutta nuorten mielenkiinto kohdistuikin muualle, esimerkiksi pienempien bändi-iltojen järjestämiseen. Lisäksi ongelmia oli aiheuttanut myös toiminnassa mukana olleen tuottajan oma kiireinen aikataulu, jonka vuoksi hän ei ollut ehtinyt pitää yhteyttä ActionAgentteihin riittävästi.

ActionAgentti -toiminnan ”kutistuminen” osoitti tekijöilleen hyvin selvästi sen, että kohderyhmälle ohjelman sisältöjä suunnitellessa heitä ei pidä unohtaa, vaan kuunnella ja ottaa huomioon. Lisäksi toiminnan alkuvaiheen markkinoinnin pitäisi olla tehokasta ja monikanavaista, ei pelkästään Facebookiin perustuvaa. Nuorille annettavien tuotannollisten tehtävien tulee sisältää todellista vastuuta ja niiden pitää olla nuorten omien mielenkiinnon kohteiden mukaisia. Alamikkela (2014, 37-38) osuvasti tiivistää pilotin keskeisen opetuksen:

Olisimme siis voineet antaa nuorille jo ensimmäisissä tapaamisissamme enemmän tilaa miettiä, mitä *he* toiminnalta haluaisivat, eikä mitä *me* olimme suunnitelleet.

Tärkeää nuorten tuotannossa on myös työryhmän yhteinen fokus, päämäärä, johon ryhmän jäsenet ovat yhdessä matkalla. Tähän työhön nuoret tarvitsevat tapahtuma-

tuotannon teoriaa, realistisia työkaluja sekä tietoa tuotannon todellisuudesta. Näitä kaikkia voi parhaiten tarjota tapahtumatuottajakurssilla, joita ActionAgentti -toimintamallissa lopulta ehdotetaan yhtenä askeleena kohti nuorten itsensä tuottamia tapahtumia toisille nuorille. (Alamikkela 2014, 34-37, 38.)

Alamikkela (2014, 37) pohtii mielestäni osuvasti sitä, että nuorisoryhmä tarvitsee tukeen ohjaajan, jolla on osaamista ryhmäprosesseista. Tuottajan ammattitaito ei keskeisesti liity siihen. Näin ollen nuorten oma tapahtumatuotanto vaatii henkilöstöresursseja sekä tuotannon alan ammattilaisilta että nuoriso-ohjaajilta.

2.3.3 Kulttuuriareena Glorian malli

Nicklas Nyman (2014) on opinnäytetyössään hahmotellut kulttuuriareena Glorialle yhteisöllisen tapahtumatuottamisen mallia nuorison parissa.

Nymanin luomassa mallissa nuorten apuna tapahtumien tuotannoissa on tuottaja, jonka rooli ja osuus vaihtelee eri produktioista ja työryhmistä riippuen. Ihanteellinen henkilö Nymanin (2014) mukaan nuorten mentorointitehtävään olisi yhdistelmä innostavaa tuottajaa ja nuoriso-ohjaajaa.

Osa nuorten tuotantotyöryhmistä Gloriassa on jo hyvin kokeneita, eivätkä he tarvitse paljoakaan tuottajan tukea. Osa työryhmistä taas tarvitsee prosessin liikkeelle panijaa ja innostajaa. Nymanin (2014, 31) tekemässä tutkimuksessa nousee esille erityisesti ensikertalaisten selkeä tarve tuottajan osuudelle ryhmäyttämisessä ja roolien jaossa. Useampia tapahtumia tehneillä nuorilla taas on selkeästi jo halua ja kykyä tehdä enemmän itsenäistä työtä. Yleisesti ottaen nuoret toivovat tuottajan aktiivista panosta tuotannon tukena kuitenkin niin, että tietty etäisyys säilyy. Tuottajan tehtävänä on opastaa ja aktivoida nuoria tuotannon eri tehtävissä.

Tapahtumien tuotanto lähtee liikkeelle siitä, että nuoret esittävät ideansa tuottajalle tai joissakin tapauksissa tuottaja havaintojensa perusteella esittää nuorille mahdollisia ideoita. Tässä tapauksessa tuottaja on huomannut olevan kysyntää jollekin ta-

pahtumalle nuorison keskuudessa, mutta ei riittävästi uskallusta lähteä toteuttamaan ideaa.

Tällöin Glorian tuottajan tuki ja aktivoiva kontaktin ottaminen on se kipinä, joka saa prosessin käyntiin, kun nuorten ei tarvitse murehtia taloudellisia vastuita. (Nyman 2014, 30).

Suurta taloudellista vastuuta nuorten ei tarvitse ottaa tapahtumansa kuluista siksi, että Gloria tukee tuotantoja tarjoamalla esimerkiksi tiloja, tekniikkaa ja henkilökuntaa kuluitta.

Mallin tavoitteena on, että nuorten tietotaito ja omatoimisuus kasvaa tuotantojen toistuessa. Tällöin tuottaja voi erkaantua vähitellen ryhmästä ja antaa nuorille entistä enemmän omaa tilaa. Kulttuuriareena Gloria pysyy silti tuottajan johdolla tapahtumien vastuullisena pääjärjestäjänä. Mallin tavoitteena on, että nuoret on osallistettu tapahtumatuotannon kaikkiin osa-alueisiin ja että he pystyvät keskittymään omiin tehtäviinsä "ison paketin" pysyessä tuottajan hallinnassa. (Nyman 2014, 29, 31.)

Sosiaalinen media, erityisesti Facebook, on keskeisesti mukana Nymanin kuvaamassa mallissa. Lähes kaikki Nymanin tutkimukseen osallistuneet nuorisoryhmät olivat käyttäneet Facebookia viestintäalustana, missä nuoret ovat keskustelun omaisesti työstäneet tapahtumiaan suljetuissa ryhmissä. Yhteisöllisen viestinnän alusta mahdollistaa myös tuottajan mukana olemisen suunnittelussa, jolloin pahimmilta virheiltilä voidaan välttyä jo alusta alkaen. Lisäksi yhteisöllisten dokumenttipalveluiden käyttö kuten esim. Dropbox tai Google Docs, helpottaa tuotantojen työstämistä netissä. (Nyman 2014, 30.)

Edellisissä alaluvuissa kuvailemani tapausesimerkit yhdistettynä NOTKE-hankkeessa hyväksi havaittuihin toimintamalleihin voivat mielestäni viitoittaa tietä myös Siilinjärven nuorisotyölle, mikäli siellä halutaan kehittää ja kokeilla uudenlaista yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallia.

3 KEHITTÄMISTYÖN YMPÄRISTÖ, MENETELMÄT JA KYSYMYKSET

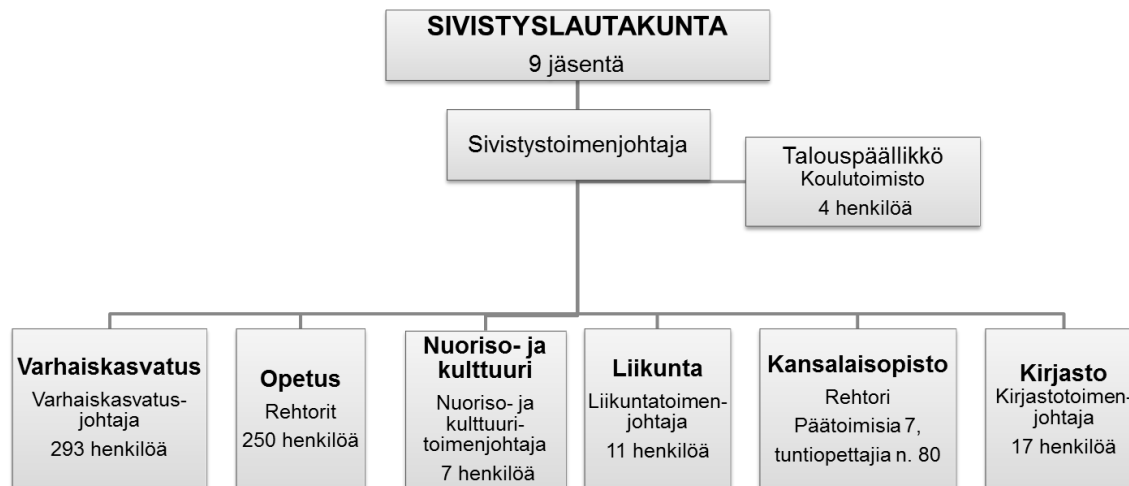
Opinnäytetyöni tarkoitus on kahtalainen; ensinnäkin tarkoituksena on ymmärtää, mikä on nuorison osallistumisen tilanne Siilinjärven kunnan nuorisotoimen piirissä ja toisaalta, opinnäytetyön tehtävänä on kehittää uusi ehdotus siihen, miten nuorison osallistumiseen voisi vaikuttaa aktivoivassa mielessä. Tällaisen kehittämistyön lähestymistavaksi sopii tapaustutkimus (case study). Ojasalon, Moilasen & Ritalahden (2009, 33-34) mukaan puhtaassa tapaustutkimuksessa ei viedä muutosta varsinaisesti eteenpäin, kuten toimintatutkimuksessa, vaan sen avulla luodaan kehittämisideoita tai ratkaisuehdotus havaittuun ongelmaan. Tapaustutkimuksessa tutkitaan jotain kohdetta syvällisesti sen omassa ympäristössä, mihin pyritään käyttämällä useita erilaisia tiedonkeruumenetelmiä. Jako laadullisiin ja määrällisiin tutkimusmenetelmiin ei ole tapaustutkimuksena tehtävässä kehittämistyössä keskeistä, vaan tärkeämpää on se, kuinka monilla eri tiedonkeruumenetelmillä saadaan esiin eri näkökulmia ja ideoita kehittämisen tueksi. Tapaustutkimuksen tiedonkeruumenetelminä voidaan käyttää esimerkiksi erilaisia haastatteluja, havainnointia, benchmarkingia tai kyselyitä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 33-34, 40, 55.) Omassa työssäni nämä tapaustutkimuksena tehtävän kehittämistyön tunnusmerkit ovat vahvasti läsnä.

3.1 Siilinjärven nuoriso- ja kulttuuritoimi

Siilinjärven kunta sijaitsee Pohjois-Savossa 23 km Kuopiosta pohjoiseen 5-tien varrella. Kunnan väkiluku oli 2013 vuoden lopussa 21 568 asukasta (Tilastokeskuksen ennakkotieto). Asukkaista 13 - 18 -vuotiaita nuoria, eli nuorisotoimen pääasiallisia asiakkaita, oli 1813 henkeä vuonna 2012 (Tilastokeskus). Siilinjärvellä on kaksi yläkoulua: Ahmo ja Suininlahti sekä lukio.

Nuoriso- ja kulttuuritoimi kuuluu kunnan organisaatiossa sivistyspalveluihin, jota johtaa koulutoimenjohtaja Kari Mustonen. Nuoriso- ja kulttuurityöstä käytännössä vastaa nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnänen, jonka lisäksi toimistossa työskentelee liikuntatoimen kanssa yhteinen sihteeri sekä museoamanuenssi. Amanuenssin vastuulla on mm. Pöljän kotiseutumuseo ja Harjamäen sairaalamuseo. Nuoriso- ja

kulttuuripalvelut on oma tulosvastuullinen alueensa kunnan sivistyspalvelujen kuuden tulosalueen joukossa (Kuvio 1).

Kuvio 1. Siilinjärven kunnan sivistyspalvelujen toimialueen organisaatiokaavio
(Lähde: sivistystoimenjohtaja Kari Mustonen 2014)

Nuorisotyön kannalta keskeisiä toimijoita ovat kunnan kaksi nuorisotaloa: Vuorela ja Semppis, joilla yhteensä neljä vakituista ja 3-4 eri sopimuksilla olevaa nuoriso-ohjaajaa. Nuorisotaloilla käy melko vakiintuneita kävijöitä, joiden määrästä karkea arvio on noin 30-50 kävijää/nuorisotalo/arki-ilta. Kävijät voivat viettää vapaa-aikaansa taloilla esimerkiksi pelaten erilaisia pelejä, kuunnellen musiikkia, osallistuen ohjaajien kehittämiin erilaisiin aktiviteetteihin (kokkailu, askartelu...) tai vain oleskella toistensa seurassa. Lisäksi nuorisotalot ovat vahvasti mukana vuotuisten nollapromillekonserttien järjestämisessä. Kunnan nuorisotyön toiminta-ajatus tiivistää työn luonteen seuraavasti:

Siilinjärven kunnan nuorisotoimi tukee nuorten kasvua ja tarjoaa tervehenkisiä ja päihdeettömiä mahdollisuuksia vapaa-ajanviettoon. Tavoitteena on myös kasvattaa nuoria vastuuseen yksilöstä, yhteisöstä ja ympäristöstä. Nuorisotoiminnan muotoja ovat mm. retket ja leirit, erilaiset tapahtumat, yökahvila, nuorten illat ja discot sekä ennalta ehkäisevä päihdetyö. (Siilinjärven kunta 2014.)

Siilinjärvellä tehdään lisäksi etsivää nuorisotyötä kahden ohjaajan voimin, mikä pyrkii tavoittamaan nuoria, jotka tarvitsevat elämänhallinnan kentällä aikuisen tukea ja opastusta. Etsivä nuorisotyö tekee moniammatillista yhteistyötä monien viranomais-
tahojen kanssa. (Po1nt Siilinjärvi 2014a.)

Vuoden 2014 alussa toimintansa aloitti myös Jelppari-toiminta, joka tarkoittaa vapaaehtoisen yli 16-vuotiaan ja tukea tarvitsevan nuoren yhteen saattamista. Jelpparit auttavat nuorta hänen arjen tilanteissaan turvallisella läsnäolollaan ja yhteisellä tekemisellä (Po1nt Siilinjärvi 2014b.)

Lisäksi keskeinen nuorisotyöhön liittyvä toimija on paikallinen Nuorisovaltuusto, joka työskentelee itsenäisesti, mutta kuuluu nuoriso- ja kulttuuritoimen johtajan taloudellisen seurannan ja päätöksenteon alaisuuteen.

3.2 Kokemuksia Rec&Rew -tapahtumakokonaisuudesta

Siilinjärven nuoriso- ja kulttuuritoimi on jo pitkään järjestänyt lähes vuosittain yhden isomman konsertin (ns. 0-promilletapahtuma) muiden discojen yms. bändi-iltojen lisäksi. Tapahtuman tuottajina ovat käytännössä toimineet nuoriso-ohjaajat sekä nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja yhteistyössä seurakunnan ja eri järjestöjen ja paikallisten toimijoiden avustaessa. Myös Nuorisovaltuusto on toteuttanut nuorille suunnattuja tapahtumia yhteistyössä edellisten toimijoiden kanssa.

Konserttien järjestämiselle on aikojen saatossa muodostunut hyvä konsepti. Sen mukaan konsertti ei ole pelkkä artistin esiintyminen, vaan tapahtumassa on paljon muuta oheistoimintaa erilaisilla toimintapisteillä, joissa esimerkiksi paikalliset yhdistykset voivat esitellä toimintaansa. Tapahtumaa on aiemmin järjestetty Siilinjärven keskustassa sijaitsevassa P-hallissa, minkä lisäksi tapahtumaa on kokeiltu koulujen liikunta/juhlasaleissa.

Ideana tapahtuman järjestämisessä on ollut nuorten mukaan ottaminen tapahtuman järjestämiseen. Näin oli myös keväällä 2014, kun keskeiseksi tehtäväkseni harjoitte-

lussa tuli tämän nuorisotapahtuman tuottaminen yhdessä nuoriso-ohjaajien ja nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtajan kanssa.

Jo ennen harjoitteluni alkamista ideoimme tapahtumaa yhdessä nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtajan kanssa, jolloin hän esitti toiveensa nuorten osallistamisen vahvistamisesta tapahtumaan tavalla tai toisella. Pidimme aivorihtä, jossa lentelivät erilaiset ideat. Tällöin esiin nousi kaksi mahdollisuutta nuorten osallistamiseen: 1) nuorten toiveiden kuunteleminen tapahtuman sisällöstä ja heidän mukaansa ottaminen tuotantoon tehtäviin sekä 2) jonkinlaisen kilpailun järjestäminen nuorten itsensä tuottaman luovan materiaalin esiinnostamiseksi. Vuonna 2014 Siilinjärven kunnassa vietettiin säveltäjä Ahti Sonnisen syntymän 100-vuotisjuhlaa, minkä johdosta kilpailun aiheeksi helposti valikoitui nuorten omat sävellykset. Lisäksi paikallisuuden ja nykypäivän nuorten arkitodellisuuden taltioimiseksi kehiteltiin kilpailuun videokategoria, olihan Ahti Sonninenkin aikanaan innokas kansanperinteen tallentaja.

Seuraavaksi esittelin tapahtuman alustavia ideoita nuoriso-ohjaajille yhteispalaverissa. Heidän suunnaltaan tuli varovaisen myönteistä hyväksyntää sekä kilpailun että konsertin järjestämiseen. Eräs heistä totesi, että asiaa voisi kokeilla ja että tällaista ei ollut aiemmin kunnassa tehty. Esittelin myös ajatusta nuorten osallistamisesta tapahtuman tuotantoon. Päätimme, että kilpailuun tulee kaksi kategoriaa: videot ja musiikki. Näiden kategorioiden voittajat ratkeaisivat nuorten äänestyksellä (tykkämisellä), mikä tapahtuisi Facebookissa.

Tuotantoprosessi lähti kiivaasti käyntiin melko lyhyen tuotantoaikataulun vuoksi. Aloitin harjoittelun tammikuun alussa ja itse tapahtuman päivämääräksi valikoitui 12.4.2014. Aikaa oli siis vain reilut kolme kuukautta ja prosessi lähti liikkeelle aivan alusta!

Ensimmäisenä keskeisenä asiana, johon halusimme kuulla nuorten mielipiteitä, oli konsertin esiintyjien valinta. Nuoriso-ohjaajien kanssa laadimme listan sellaisista esiintyjistä, jotka olisivat hintansa puolesta meille sopivia. Tätä ennen olin kysellyt lukuisilta artisteilta tarjouksia ja joutunut heistä pudottamaan osan pois joko täyden keikkakalenterin tai liian kalliin hinnan vuoksi. Ehdolle päässeistä artisteista nuoriso-ohjaajat järjestivät gallupin nuorisotalojen omilla Facebook-sivuilla, jolloin jokainen

halukas nuori saattoi vaikuttaa artistin valintaan äänestämällä. Myös Nuorisovaltuuston mielipidettä asiasta kysyttiin erikseen sähköpostilla.

Äänestys onnistui hyvin ja tuloksia saatiin: tytöt äänestivät innokkaasti Mikael Gabrielia. Poikien antamat äänet hajosivat enemmän, mutta suurimman äänisaaliin keräsi lopulta Juno. Nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtajan myötävaikutuksesta päädyttiin tekemään esiintymissopimukset näiden molempien artistien kanssa. Sopimusasioista vastasi nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja, joka otti myös minut mukaan opettelemaan sopimuksen tekoa ja tutkimaan sopimuspapereita.

Tärkeäksi tehtäväkseni tuottajana muodostui nopeasti yhteistyökumppaneiden etsiminen. Heitä haluttiin mukaan joko sponsorointimielessä kilpailun palkintojen lahjoittajiksi ja/tai mukaan tapahtumaan toiminta- ja esittelypisteitä pitämään. Suhtautuminen oli hyvin myönteistä ja lähes jokainen kysymäni taho lähti mukaan tavalla tai toisella. Suurimpana yksittäisenä lahjoituksena saimme kilpailun palkinnoksi mopokortin! Mielestäni tämä työ oli varsin palkitsevaa ja sopisi tulevaisuudessa nuortenkin tehtäväksi, mikäli heillä on kiinnostusta aiheeseen. Paikalliset yrittäjät ja yhdistykset varmasti tapaavat mielellään nuoria ja lähtevät tukemaan heidän tempaustaan. Toisaalta, nuoret voivat tätä kautta ensinnäkin parantaa omaa paikallistuntemustaan ja samalla saada palkitsevan kokemuksen hyvästä yhteistyöstä yrittäjien ja yhteisöjen kanssa.

Nuorten osallistamisen kannalta keskeinen tuottajana tekemäni työ liittyi Facebookiin. Loin tapahtumalle profiilin ja sen alle musiikki- ja videokilpailulle oman suljetun ryhmänsä. Tarkoituksena oli kahtalainen: 1) profiilin avulla markkinoida tapahtumaa ja 2) ryhmässä pyörittää kilpailua. Laadin kilpailulle tarkat säännöt, joissa mm. määriteltiin, että kilpailuun saattoi osallistua 13 - 18-vuotiaat Siilinjärven ja Pohjois-Savon alueen nuoret omatekoisilla teoksillaan. Lisäksi perehdyin tietoturva- ja tekijänoikeusasioihin, joista tein koosteen kilpailun sivuille. Facebook-profiili vaati jatkuvaa seuranta- ja päivittämistä. Yritin keksiä päivityksiä, jotka rohkaisivat nuoria osallistumaan kilpailuun ja toisaalta innostaisi tulemaan paikalle tapahtumaan. Helpolta tuntuva homma oli kuitenkin tarkkaa puuhaa. Oli mietittävä tarkkaan, kuinka sanansa asettelee.

Facebook -sivun ylläpitäminen oli jatkuvaa kehittämistä, jossa hahmottuivat seuraavat vaiheet Juslénia (2014) mukaillen:

- 1) Yhteisön kokoaminen; eli Fb-ryhmän perustaminen ja jäsenten kutsuminen.
- 2) Yhteisön sitouttaminen; eli sisällön julkaiseminen ja jäsenten aktivointi, kilpailun pyörittäminen ryhmässä
- 3) Yhteisölle myyminen; eli nuorisotapahtuman markkinointi ja asiakkaiden saaminen tapahtumaan.

Tapahtuman markkinoinnin tehostamiseksi aloitimme Rec&Rew -tapahtumasivun maksullisen kampanjan määräajaksi.

Facebook toimi tapahtuman alustana mielestäni melko hyvin tuloksin: Rec&Rew -tapahtumasivu keräsi 301 tykkäystä, Rec&Rew -profiili 162 kaveria ja kilpailuryhmä 426 jäsentä. Onnistuimme siis herättämään huomiota ja sen lisäksi saamaan kilpailuun osallistujia. Lopulta äänestyksessä oli neljä musiikkikappaletta ja viisi videota, mikä on ensimmäistä kertaa järjestettävälle kilpailulle varsin hyvä tulos. Voittajavideo keräsi Facebook-äänestyksessä 94 ääntä ja musiikkikategorian voittanut kappale 71 ääntä.

Nuorten osallistaminen tapahtuman tuotannollisiin tehtäviin jäi enemmän nuoriso-ohjaajien tehtäväksi. Tarjolla olevia tehtäviä olivat mm. buffetin pitäminen, reppunarikan hoitaminen ja lipunmyynnin pyörittäminen sekä lippujen tarkastus. Lisäksi kysimme artisteilta, hyväksyisivätkö he sen, että nuorisotalolle järjestettävää backstagea ylläpitäisi muutama nuori ohjaajan avustuksella. Näihin tehtäviin löytyi vapaaehtoisia nuoria sekä Nuorisovaltuustosta että nuorisotalojen kävijöiden joukosta. Talokotoista siivoaminen ja tapahtumapaikan purkuun osallistuminen eivät sen sijaan kiinnostaneet nuoria. Pohdimmekin sitä, että on olemassa tehtäviä, joita nuorille ei vastuusyistä edes kannata tarjota. Tällaisia ovat fyysisen loukkaantumisen riskin sisältävät tehtävät, kuten raskaiden roudausten tekeminen. Lisäksi arvokkaiden välineiden kuten PA-laitteiden liikuttelun tekevät laitteiden haltijat tai muu henkilökunta.

Rec&Rew -tapahtumakokonaisuuden tiedottamisen välineeksi kehitin promotioiskut, joita tehtiin Siilinjärven molemmille yläkouluille. Varsinaista osallistamista ne eivät ehkä olleet, markkinointia enemmänkin. Nuoriso-ohjaajat jalkautuvat säännöllisesti kouluille nuoria tapaamaan pelailun yms. muun rennon ajanvieton merkeissä mainostaen samalla tulossa olevia nuorisotalojen tapahtumia. Promotioiskut poikkesivat

näistä jalkautumisista siinä, että yllätyksenä tehdyssä Rec&Rew -promootiossa mukana oli videoalan ammattilainen kameroineen. Molemmilla kouluilla nuoret pääsivät itse sekä kameran eteen että taakse tekemään galluppia. Mielestäni tämä oli oivallinen kokeilu ja osoitti, että monille eri ammattilaisille voisi olla nuorisotyön puitteissa tilausta.

Rec&Rew -tapahtumassa oma roolini oli toimia ensisijaisesti tuottajana. Nuorten eteen tehtävässä työssä on kuitenkin aina huomioitava myös työn kasvatuksellinen sisältö. Tätä puolta minulle avasivat hyvin sekä nuoriso- ja kulttuuritoimen johtaja sekä käytännössä nuorensa hyvin tuntevat ohjaajat. Näenkin, että nuorisotyön ja kulttuurituotannon kohdatessa molempien alojen edustajat voivat oppia toisiltaan ja tuottaa hyvää tulosta yhdessä.

Ollessani ns. talon ulkopuolinen henkilö, koin asetelman hyödyt ja haitat. Hyvää tilanteessa oli se, että tietämättömänä aiemmista toimintatavoista, olin rohkea esittämään erilaisia ideoita. Toisaalta, organisaation ja henkilöiden tuntemisen puute ainakin prosessin alussa teki työstäni hitaasti etenevää ja jähmeää.

Huomasin, että ottaessani vastuuta tuotannollisista tehtävistä, vastuu myös alkoi kasautua minulle. Koin tämän hieman ongelmalliseksi, sillä tavoitteeni oli ollut jotakuinkin päinvastainen. Olin idealistisesti kuvitellut, että kommunikoimme paljon ja yhdessä tuumailimme ja toimimme työryhmänä. Nuoriso-ohjaajilla on kiireiset aikataulut ja paljon työtä jo ennestään, mikä lienee selittänyt sitä, että työryhmätyöskentely jäi vajaan. Tapahtuman lähestyessä huomasin kuitenkin, että kaikki asiat hoituivat ja toimivat erinomaisesti jokaisen hoitaessa osuutensa.

Itse Rec&Rew -tapahtuma jäi tavoitteestaan yleisömäärässä mitattuna. Paikalla oli noin 300 maksavaa asiakasta, kun tavoitteemme oli 500. Talkoolaiset ja muut toimihenkilöt mukaan lukien paikalla oli noin 450 henkilöä. Se on melkoinen määrä Siilinjärven kokoisella paikkakunnalla!

Nuorten osallistamista tapahtui jossain määrin. Asiaa arvioidessa pitää muistaa, että jokainen nuoren antama panos tapahtumaan on arvokas sinällään, eikä määrän tavoittelu ole aina tarpeellista. Riittää, että saa kokoon juuri kulloiseenkin tapahtumaan innostuneet nuoret, eikä tarpeen edes ole tavoittaa kaikkia nuoria.

Rec&Rew -tapahtumakokonaisuuden ongelmana nuorten osallistamista ajatellen projektin alusta alkaen oli mielestäni se, että me aikuiset ideoimme ja kehitelimme nuorille meidän mielestämme heille sopivaa toimintaa. Tällä tavalla saavutimme tason, jolla aktiivisimmat nuoret osallistuivat tarjottuun toimintaan ilomielin ja suorittivat sovitut tehtävät vastuullisesti. Tehtävät olivat lyhytaikaisia ja kertaluonteisia. Tällainen toiminta on luonnollisesti ansiokasta ja hyvää, mutta syvempään osallisuuteen pyritessä ajattelumallia tulisi tarkastella uudelleen. Rec&Rew -tuotannossa nuorten rooli oli enemmänkin työntekijän kuin asiaan sitoutuneen ”asianomistajan”. Tällaista palautetta tuli myös Nuorisovaltuustolta, joka peräänkuulutti nuorten aitoa kuulemistä ja mukaan ottamista.

3.3 Muu pohjatieto ja kehittämistarpeet

Nuoriso-ohjaajat olivat keränneet 2013 - 2014 välisenä aikana kyselyillä tietoa 7.luokkalaisten toiveista nuorisotoiminnan suhteen. Molemmilla nuorisotaloilla tehdyissä kyselyissä oli kysytty mm. mitä nuoret harrastavat vapaa-aikanaan, millaista toimintaa nuorisotaloille toivottaisiin (kehittämideoita) ja millaista musiikkia nuoret kuuntelevat. Kyselyt eivät olleet yhteismitallisia, joten tilastollisia tietoja ei pystytäkään esittämään. Kyselyihin vastanneiden tarkkaa lukumäärää ei ole tiedossa, mutta karkea arvio on noin 200 henkilöä.

Vastaukset kysymykseen ”mitä haluaisit tehdä (nuorisotalolla)?” paljastavat mielestäni olennaisen asian nuorten kokemasta nuorisotalojen tehtävästä. Semppikseltä kerätystä aineistosta (185 vastaajaa) 62 vastaajaa oli sitä mieltä, että he haluavat ”pelailta” ja 34 vastaajaa, että he ”haluavat oleilla kavereiden kanssa”. Vuorelasta puolestaan nousi toive ”rennosta illanvietosta”. Nuoriso-ohjaajien haastattelun perusteella nämä toiminnot ovatkin juuri sitä, mitä nuoret tällä hetkellä nuorisotaloilla pääasiassa tekevät.

Kehittämideoiksi esitettiin erilaisia turnauksia/matseja ja retkiä vaihteleviin kohteisiin (esim. Helsinki, Tampere, huvipuistot, laskettelukeskukset ja konserttimatkat). Toive-listalla oli lisäksi mm. erilaisiin lajeihin tutustumista, värikuulasotaa, sählyä, leirejä,

discoja, artistien keikkoja ja yö tapahtumia. Molempien nuorisotalojen varustukseen toivottiin parannuksia, kuten lisää pingispöytiä ja tietokoneita sekä skeittiramppi/parkki.

Nuoriso-ohjaajat ovat tarttuneet nuorten esittämiin toiveisiin ja useimpiin niistä on pystytty vastaamaan. Esimerkiksi keväällä 2014 ohjaajat järjestivät Omituisten lajien lauantai -päiviä, jolloin nuorille tarjottiin mahdollisuutta päästä testaamaan hieman vieraampia lajeja (karting, jääkiipeily, hankifutis, miekkailu). Nämä valitettavasti jouduttiin perumaan vähäisen osallistujamäärän vuoksi. Discoja on pidetty sopivien vuotuisen tilanteiden mukaan ja live-musiikkitapahtumia järjestetty paikallisten nuorisobändien esiintuomiseksi. 24H-sessarit eli vuorokauden kestävä leiri vastaa nuorten toiveeseen yötoiminnasta. Kesäksi 2014 suunniteltiin alakoululaisille matka Powerparkiin ja yläkoululaisille matka Helsinki-päivän konserttiin.

Mielestäni nuorisotoimen järjestämä ohjelma on hyvin monipuolista ja vastaa pitkälti nuorten esittämiä toiveita. Kuitenkin tilaisuudet ja tapahtumat kärsivät jatkuvasti osallistujien vähäisestä määrästä ja niitä on toistuvasti jouduttu perumaan tai siirtämään. Tämä on ongelma, joka askarruttaa jatkuvasti sekä nuoriso-ohjaajia että nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtajaa. Opinnäytetyöni keskeisiä kysymyksiä ovatkin:

Mitä pitäisi tehdä eri tavalla, jotta nuoret osallistuisivat enemmän? Kuinka nuoria voisi saada aktiivisemmin nuorisotoimen järjestämään toimintaan mukaan?

4 OHJAAJIEN NÄKÖKULMA NUORTEN OSALLISTUMISESTA

Tässä luvussa kuvailen viidelle nuoriso-ohjaajalle tekemäni haastattelun pohjalta nuorten osallistumisen tilaa paikallisen nuorisotyön järjestämään toimintaan. Pyrin tuomaan esille nuorisotyön toimivia käytäntöjä, mutta myös haasteita ja ongelmia sekä nuorten että nuoriso-ohjaajien esittäminä. Kehittämistyön tiedonkeruumenetelmäksi valitsin aluksi nuoriso-ohjaajien haastattelun. Myöhemmin kehittämistyön prosessin edetessä huomasin tarvitsevani aiheesta lisää tietoa, jonka vuoksi päädyin tekemään nuorisolle suunnatun lomakekyselyn.

Tein yhden nauhoitetun ryhmähaastattelun viidelle nuoriso-ohjaajalle. Menetelmänä oli puolistrukturoitu haastattelu. Se tarkoittaa sitä, että kysymykset on laadittu etukäteen, mutta niiden järjestystä ja sanamuotoja haastattelija voi vaihdella tilanteen mukaan. Haastattelija voi jättää laatimiaan kysymyksiä kysymättä tai esittää uusia mieleen tulevia kysymyksiä haastattelun edetessä. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2009, 97.) Päädyin haastatteluun siksi, että halusin saada syvempää laadullista tietoa aiheesta.

Haastattelu kesti noin kaksi tuntia ja nauhoitin sen myöhempää aukikirjoittamista, eli litterointia varten. Haastattelu muistutti enemmänkin keskustelua ryhmässä, jossa vertaiset keskustelevat keskenään. Toki ohjasin keskustelua ja ylläpidin sitä ns. ”tutkijan” roolista käsin, mutta mielestäni tilanteesta muodostui ilmapiiriltään rento eikä se vaikuttanut jäykältä tutkimustilanteelta. Uskoakseni tämän mahdollisti se, että olin saanut tutustua nuoriso-ohjaajiin harjoitteluni aikana ja tunsimme toisemme riittävän hyvin. Ojasalon et al. (2009, 97) mukaan haastattelu on aina vuorovaikutusta, joka vaatii osallistujien keskinäistä luottamusta.

Olen analysoinut haastattelumateriaalia teemoittelun kautta siten, että nostin haastattelussa vahvimmin esiin nousseet asiat tämän luvun alaotsikoiksi. Analyysissäni olen siis poiminut sekä haastateltavia yhdistäviä näkemyksiä että toisistaan poikkeavia näkökulmia saman teeman alle. Jokainen teema edustaa tämän kehittämistyön välitulosta, minkä kautta päädyn työn lopulliseen tulokseen, yhteisöllisen tuottamisen mallin muodostamiseen.

4.1 Teema 1: Nuorisotalojen arkitoimintaa

Nuorisotalojen nuorista suuri osa on vakiokävijöitä, jotka saattavat viettää koko illan talolla. Heidän lisäksi joukkoon mahtuu ”piipahtajia”, jotka käyvät poikkeamassa talolla esimerkiksi ennen harrastusta tapaamassa kavereita tai tekemässä tietokoneella juttujaan. Alakoululaiset ovat osoittaneet ahkeraa kävijäaktiivisuuttaan ja kasvattaneet kokonaiskävijöiden määrää viime aikoina. Ohjaajat arvioivat, että keskimäärin kävijöiden kokonaismäärä asettuu 30-50 henkilön vaihteluvälille arki-iltaa kohden

kahdella eri nuorisotalolla. Eräs ohjaaja kuvaili vakiokävijöitä siten, että heillä ei välttämättä ole mitään aktiiviharrastusta, vaikka aktiiviharrastajiaakin kävijöissä toki on. Realismia on kuitenkin se, että jos esimerkiksi pelaa paljon jalkapalloa, ei jää hirveästi aikaa osallistua nuorisotalon toimintaan.

Haastattelun perusteella vaikutti siltä, että nuoret viettävät mielellään aikaa nuorisotaloilla ja monille nuorille illan ohjelmaksi riittää vallan hyvin biljardin pelaaminen tai muu vapaa oleilu: *”Biljardia, pingistä, ilmakiekkoo, on pari netillistä tietokonetta ja x-boxia, telkkaria voi kahtoo ja videoita. Biljardi on se kestopuosikki. Sulkapalloon voi pelata, mopoja voi korjata. Vaihtoehtoja on paljon... Yleensä se menee siihen hengailuun ja musiikin kuunteluun kavereitten kans.”*

Eräs ohjaaja kuvaili työntekijöiden roolia nuorisotalolla siten, että he ovat valvomassa yleistä järjestystä ja iltojen sujumista ja toisaalta mahdollistamassa nuorten toivomuksia. Hänen haaveenaan oli, että toiminta olisi nuorista lähtöisin olevaa. Hän toteasi, että: *”Aika alkaa ajaa meistä (aikuisista) ohi, eikä ne meidän ”hyvät” ideat aina iske.”* Toinen ohjaaja pohti sitä, että ohjaajan rooliin kuuluu vastuullisena aikuisena paikanpäällä oleminen ja myös kontaktin ottaminen nuoriin: *”Pyritään vähän kysymään ja haastelemaan, mikä ois kiinnostavaa, mitä ne haluis oikeesti ja pystyskö jotenkin jopa auttamaan tai ohjaamaan jotenki.”* Yhdessä he jatkoivat kontaktin merkityksen pohdintaa: *”Se rupattelu, vaikka ei sitä työksi koe, on ehkä sitä arvokkainta osaa tätä työtä”, ”Ite tykkään reissuista ja leireistä, koska varsinki siellä se keskustelu pääsee oikeuksiinsa. Siellä ihan oikeesti kohdataan ja puhutaan kunnolla ja keskustellaan... Se on ihan huippua... Se on mahtavinta tässä työssä.”* Jos nuori tuntee luottamusta ohjaajaan ja tulee kertomaan asioistaan, eräs ohjaaja kuvaili sitä ”kunnia-asiaksi”.

Nuoriso-ohjaajan roolin haastateltavat näkivät ikään kuin kaveriksi, joka kuitenkin asettaa rajat toiminnalle tekemällä sen hyvällä. Nuoriso-ohjaaja luo turvalliset puitteet, jossa nuori voi toteuttaa itseään ehkä enemmän kuin muualla.

Kysymykseen siitä, miksi paikkakunnalla on nuorisotalolla kävijöiden lisäksi iso joukko nuoria, jotka eivät tule nuorisotalolle, eräs ohjaaja vastasi: *”...nuorisotalolla on ollut kautta aikojen leima ja joillekin se leima on houkutteleva ja joillekin poistyöntävä.”*

Se on iso tekijä, et on semmosia käsityksiä millanen nuorisotalo on... ja sitten tiijetään ketä siellä nuorisotalolla käypi.” Ohjaaja kuvaili, kuinka aiemmin erään ”epämääräisissä porukoissa” liikkuneen kävijäporukan vaikutuksesta ”kiltimmät tyypit” eivät uskaltaneet tulla talolle. Hänen mielestään se, ketkä käyvät taloilla, rajaa paljon muita kävijöitä.

4.2 Teema 2: Nuorten passiivisuus

Haastattelussa nousi vahvasti esiin ohjaajien havaitsema nuorten passiivisuus, joka on lisääntynyt vuosi vuodelta. Nuorisotaloilla käyviltä nuorilta on kysytty usein toivomuksia talon ohjelman ja sisältöjen suhteen, mutta he ovat melko vaisuja sanomaan mielipiteitään. Ohjaajat ovat käyneet jopa koulussa kyselemässä kirjallisesti nuorten toiveita, mutta tulos on ollut melko heikko. Ohjaajan sanoin: *”Enemmän ois kiva nuorten aloitteesta saada toimintaa. Sitten kyllä nohevasti kitistään, että ku ei oo ja sitten kun kysytään, niin sitten kaikki on hyvin...”* Myös toinen ohjaaja kuvaili tilannetta haastavaksi: *”Ongelma on se, että vaikka yrität repiä, ni sitä tietoo ei tule, et mitä työ haluatte, et mejän tehtävä on järjestää just sitä ja auttaa teitä järjestämään.”* Ongelma on siis se, että nuorilta on vaikea saada toivomuksia.

Toisaalta, ohjaajat kertoivat nuorten esittäneen aiemmin toiveen bändi-illoista. Kun tämä toive oli toteutettu, nuorten osallistuminen oli ollut todella vähäistä. Edellisvuonna ohjaajat olivat järjestäneet myös nuorten toiveesta retken Cheekin keikalle seitsemän euron hintaan, mutta ketään ei ollut ilmoittautunut matkalle mukaan. Myös toivottu jalkapalloreissu oli jäänyt toteutumatta osallistujien puuttuessa. Eräs ohjaajista myönsi, että tapahtumien ja erilaisen toiminnan järjestäminen ja sitten niiden peruminen osallistujien puuttumisen vuoksi on toisinaan turhauttavaa. Tuoreessa muistissa ohjaajilla oli toisaalta nuorten esittämä toive Justimus -bändin esiintymisestä, joka oli ollut ohjaajien mielestä huono idea. Kuitenkin nuorisovaltuusto oli kannattanut ideaa ja konsertin toteutuessa sen huomattiinkin olevan *”ihan hyvä juttu ja sinne tavotettiin nuoria.”*

Ohjaajat kertoivat, että nuoret saattavat joskus innostua erilaisista asioista, kun heille ehdotetaan jotain uutta. Nuoret sanovat olevansa mukana ja tilanne vaikuttaa lupaa-

valta. Kuitenkin seuraavana päivänä asia saattaa olla nuorilta jo unohtunut, eikä sitoutumista ole tapahtunut. Ohjaajat puhuivat ”joo-joo -nuorista”, jotka helposti sanovat lähtevänsä toimintaan mukaan, mutta eivät kuitenkaan todellisuudessa osallistu. Keskustelimme siitä, että nuorten mielipiteisiin ja osallistumispäätöksiin vaikuttaa paljon kaveripiiri, joka saattaa muuttaa jo aiemmin nuoren tekemään arviota. Kuten eräs ohjaaja totesi: *”Murrosikäisen elämä on niin hektistä.”* Vaikka nuoriso-ohjaajat ovat alansa ammattilaisia ja osaavat ottaa nuorison kehitysvaiheen ja muut seikat huomioon, toiminnan järjestämisen näkökulmasta nuorten sitoutumisen epävarmuus ja ai-lahteleavuus tuntuu stressaavalta.

Toisaalta ohjaajat ottivat esille näkökulman, jonka mukaan nuoret ovat ohjatussa toiminnassa suurimman osan päivästänsä sekä koulussa että harrastuksissa mutta myös kotona. Tällöin nuorisotalo voi toimia eräänlaisena ”henkireikäneenä”, eli paikkana, jossa saa olla tekemättä mitään ohjelmoitua. Nuoriso-ohjaajien tehtävänä ei ohjaajien mukaan ole pakottaa ketään toimimaan aktiivisesti, mutta kuten eräs ohjaaja totesi: *”...ite vaan toivos, että jos ne haluais tehdä muutakin kuin istua ja kuunnella musiikkia, ni sitten sitä voitais tehdä ja järjestää niin paljon muutakin...”*

Nuoriso-ohjaajien idealistinen periaate omassa työssään tuntui olevan nuorten osallistaminen kaikkeen toimintaan. Käytännössä koetut takaiskut olivat kuitenkin opettaneet ohjaajille realismia sen suhteen, miten suurta aktiivisuutta nuorilta voi odottaa. Eräs ohjaajista totesi: *”...en tiedä onko se paikallinen ilmiö, mut täällä ei oo semmosta aktiivista kulttuuria, että tuotas esille... (omia ideoita), puhuttas ja järjestettäs...”*

Nuorten oma-aloitteisuus kuulosti olevan nuoriso-ohjaajien kuvailemana vähäistä. Ohjaajat toivoisivat kovasti, että nuoret tulisivat intoa puhkuen tarjoamaan omia ideoitaan ja käynnistämään erilaisia prosesseja. Kuitenkin eräs ohjaaja totesi, että *”...jos myö jäähään sitä oottamaan, meillä ei seuraavaan kahteenkymmeneen vuoteen mitään (tapahdu)... koska sieltä ei tuu sitä alotusta, et meidän pitää olla se joka ottaa ja pistää ne pyörät pyörimään ja sitten ne nuoret tulee siihen”*.

Todellisuudessa ohjaajat ovat siis tärkeitä aktivoijia, jotka laittavat asiat liikkeelle ja pitävät huolta niiden toteutumisesta. Keskeinen kysymys oli, kuinka päästä siihen, että nuoret tekisivät ja toteuttaisivat omia projektejaan. Ohjaajat olivat kuulleet muual-

ta Suomesta erilaisista hankkeista, joita nuoret olivat tehneet. He ihmettelivät kovasti sitä, miten siihen on päästy: mitä on tehty toisin ja ovatko nuoret todella niin erilaisia muualla?

4.3 Teema 3: Ryhmän ja tiedottamisen merkitys

Haastattelussa nousi esiin näkökulma, että tapahtumia saattaa silloin tällöin syntyä, jos niiden ideoijaksi ja toteuttajaksi löytyy joku tiivis ryhmä. Esimerkkinä ohjaajat mainitsivat Lanit -pelitapahtuman, jota peliharrastajat olivat toivoneet ja jonka Nuorisovaltuusto oli järjestänyt yhdessä nuorisotoimen kanssa. Keskeistä on se, että ryhmä otautuu asiaansa ja on riittävän innostunut ja sitoutunut siihen. Yksittäiset nuoret eivät toistaiseksi pysty saamaan aikaan samanlaista muutosta.

Yksi ongelma nuorten mukaan saamisessa ohjaajien mukaan on tiedonvälitys ja *"viestin perille meneminen"*. Eräs ohjaaja kuvasi tilannetta toteamalla, että *"...jos ei mennä kotoa hakemaan, nii ne on sit, et ei meille oo mittään..."* Ohjaajien mukaan tapahtumista ja vaikkapa leireistä tiedotetaan julisteilla ja Facebookissa hyvissä ajoin ennen tilaisuutta, mutta monesti käy ilmi, että nuoret eivät ole rekisteröineet viestejä. Kasvotusten tapahtuvan aktivoinnin ja tiedottamisen ohjaajat totesivat olevan tehokainta, sillä nuorilla ei ole oma-aloitteisuutta etsiä itselleen sopivaa toimintaa.

Ohjaajat pohtivat vakavasti sitä, että he järjestävät nuorten toivomaan ohjelmaa ja markkinoivat sitä aktiivisesti, mutta siitä huolimatta osallistuminen on monesti vähäistä. Missä on katkos ohjelman tarjonnan ja kysynnän välillä? Toistaiseksi he eivät saaneet löytäneensä oikeaa ja tehokasta tiedonvälityskanavaa. Haastattelussa esiin nousi yhtenä mahdollisena nuorten huomiota rikkovana tekijänä runsas tietotulva, jonka keskellä nuoret elävät. Kaikenlaista informaatiota tulee joka puolelta runsaasti jatkuvasti ja sen erottelu on vaativaa.

Nuoriso-ohjaajien haastattelussa syntyi pari uutta ideaa, joita he voivat käyttää jatkossa hyödykseen nuorten osallistamisen parantamiseksi. Kun kerroin heille siitä, kuinka tarpeelliseksi olin kokenut Rec&Rew -tapahtuman yhteydessä tehdyt promoo-

tiiskut kouluilla ja millaista tulosta ne tuottivat, eräs ohjaaja totesi: *"Kyllä, nyt mää olen entistä vakuuttuneempi, että jonkun ohjaajan tulis olla koululla ihan jatkuvasti."*

Nykyinen käytäntö on se, että ohjaajat vierailevat kouluilla 1-2 kertaa kuukaudessa puolen tunnin ajan. Tämänhetkinen kunnan tiukka taloudellinen tilanne ei tällä hetkellä salli sitä, että joku nuoriso-ohjaajista kohdennettaisiin koulujen käyttöön. Totesimme kuitenkin haastattelussa, että pitäisi saada lisää nuoriso-ohjaajien toimia, jotta heistä joku voisi toimia nuoria lähellä heidän arjessaan myös päivisin kouluaikana. Hyödyt tällaisesta toiminnasta olisivat selvät.

Toinen idea koski nuoriso-ohjaajien "vertaistuen" kehittämistä. Puhuimme siitä, että toisten kuntien nuorisotoimiin tutustuminen ja niissä vieraileminen voisi tarjota uusia ja toimiviksi todettuja toimintatapoja nuorisotyöhön. Eräs ohjaaja kuitenkin totesi nähneensä, että vaikka puitteet muuttuvatkin, nuorisotyötä tehdään monissa paikoissa samantyyllisesti. Sen sijaan kannatusta ohjaajien keskuudessa tuntui saavan idea, jota eräs ohjaaja oli pohdiskellut jo aiemmin: nettiin voisi perustaa sivuston nuoriso-ohjaajille, jossa he voisivat jakaa kokemuksiaan erilaisista toiminnoista ja ohjelmista. Sivusto olisi valtakunnallinen ja palvelisi kaikkia nuoriso-ohjaajia, jotka haluavat saada työhönsä jotain uutta ja/tai jakaa jo tehtyjä toimintoja. Kannustin idean eteenpäin kehittämissä ja haastattelun palkitsevaksi lopuksi ohjaaja totesi: *"Pitää varmaan alkaa miettiä tätä (nettisivu)asiaa enemmän tosissaan..."*

5 KYSELY NUORISOTALOJEN KÄVIJÖILLE

Saadakseni opinnäytetyöhön mukaan myös nuorison näkökulmaa, laadin kyselylomakkeen (liite 1). Lomaketta jaettiin ja pyydettiin täyttämään Siilinjärven nuorisotalojen pop-up -viikon yhteydessä heinäkuussa 2014. Vastanneiden kesken arvottavaksi palkinnoksi toimitin kesäisen herkkukassin. Nuorisotyöntekijät toimivat käytännössä kontaktihenkilöinä, jotka kannustivat nuoria vastaamaan kyselyyn ja tarvittaessa vastasivat lomakkeen herättämiin kysymyksiin.

Teemahaastattelun jälkeen huomasin, että saamani aineisto herätti sellaisia kysymyksiä, joihin pystyisi vastaamaan ainoastaan nuorisopalvelujen käyttäjät eli nuoret itse. Olisin voinut suorittaa suullisia haastatteluita myös nuorille, mutta halusin tavoittaa suuremman otoksen kuin mitä teemahaastatteluilla olisi ollut järkevässä ajassa mahdollista saada. Tavoitteenani lomakekyselyssä oli siis tavoittaa mahdollisimman monta vastaajaa, jotta saisin mahdollisimman monta erilaista vastausta.

Laadin lomakkeen kysymykset nuoriso-ohjaajille tekemäni teemahaastattelun analyysin jälkeen siten, että havaittuani haastatteluaineistossa selkeitä teemoja ja niiden asettamia kysymyksiä, muotoilin kyselylomakkeeseen näihin teemoihin liittyviä väitteitä. Toisin sanoen, lomake syntyi haastatteluaineiston synnyttämästä tarpeesta saada asiaan lisätietoa nuorison näkökulmasta.

Lomakkeen kysymykset, joita Vehkalahti (2014, 23) kutsuu osioiksi, muotoilin väitteiksi. Onnistunut osio on sellainen, joka lähtökohtaisesti mittaa vain yhtä asiaa, eikä sisällä esimerkiksi kahta eri vastausvaihtoehtoa kuten: *"Kulutan aikaani mielellään sekä nuorisotaloilla että urheiluseuran harrastuksissa."* Osiot voivat olla avoimia tai suljettuja. Avoimeen osioon vastaaja voi vastata omin sanoin vapaamuotoisesti, kun taas suljetussa osiossa vastausvaihtoehdot on valmiiksi annettu. Vehkalahti (2014, 24) muistuttaa, että valmiiden vaihtoehtojen on oltava toistensa poissulkevia eli ne eivät saa mennä päällekkäin. Tätä ohjetta pyrin noudattamaan lomakkeen väitteitä muotoillessani. Mittari on osioista koostuva kokonaisuus, joka mittaa useita, jollain tavoin toisiinsa liittyviä asioita. Tällaisia mittareita omaan lomakkeeseeni muodostui kolme. (Vehkalahti 2014, 23-24.)

Laatimani kyselylomakkeen rakenne mukailee järjestysasteikkoa, joista yleisin tunnetaan viisiportaisena Likertin asteikkona (Vehkalahti 2014, 35). Tällöin vastaaja ilmaisee mielipiteensä suhteessa esitettyyn väitteeseen rengastamalla asteikolta parhaiten omaa näkemystä vastaavan numeron. Itse käytin jatkumoa 1-5, täysin samaa mieltä – täysin eri mieltä. Ongelmallinen on asteikon keskimäinen vaihtoehto, mikä tulisi olla luonteeltaan neutraali. Usein käytetty "en osaa sanoa" voi olla Vehkalahtien (2014, 36) mukaan kaukana neutraalista monestakin eri syystä. Voi olla esimerkiksi niin, että vastaaja valitsee eos-vaihtoehdon, jos ei ymmärrä kysymystä. (Vehkalahti 2014, 35-36.)

Vastaamisen motivoimiseksi pyrin pitämään lomakkeessa esitetyt väitteet mahdollisimman helposti ymmärrettävinä ja lomakkeen pituuden kohtuullisen lyhyenä (kaksi-puolinen A4). Lisäksi muokkasin lomakkeen ulkonäön varsin väljäksi, jonka toivoin helpottavan nuorten kyselyyn vastaamista.

Lomakkeita palautui 20 kappaletta, joiden vastaajien ikä- ja sukupuolijakauma näkyy alla olevasta taulukosta. Kolme lomaketta täytyi hylätä niissä olevien epäselvien, puutteellisten ja/tai muiden töherryksien vuoksi.

	12-13 v.	14-15 v.	16-17 v.	Hylätyt	Yhteensä
Pojat	0	3	4		7
Tytöt (yksi ei ilmoittanut ikäänsä)	3 (+1)	3	3		10
Hylätyt				3	3
Yhteensä	3 (+1)	6	7	3	20

Lomakekyselyn perusjoukko tässä selvityksessä muodostuu kaikista Siilinjärven kunnan nuorisopalveluita käyttävistä nuorista. Otoksen muodostavat puolestaan muodostavat ne yllä olevassa taulukossa esitetyt henkilöt, jotka sattumanvaraisesti valikoituivat kyselyyn vastaajiksi. Vehkalahden (2014, 43) mukaan otannan ideana on, että kooltaan perusjoukkoa huomattavasti pienemmän otannan perusteella saadut tulokset voidaan yleistää koskemaan perusjoukkoa. Tässä tapauksessa kyselyn tulokset perustuvat 17 lomakkeeseen, mikä on varsin suppea otos kaikista nuorisotalojen kävijöistä. Tuloksia ei siis voi yleistää. Mielestäni tulokset antavat kuitenkin suuntaa nuorten ajatuksista ja siksi niillä on merkitystä tässä kehittämistyössä.

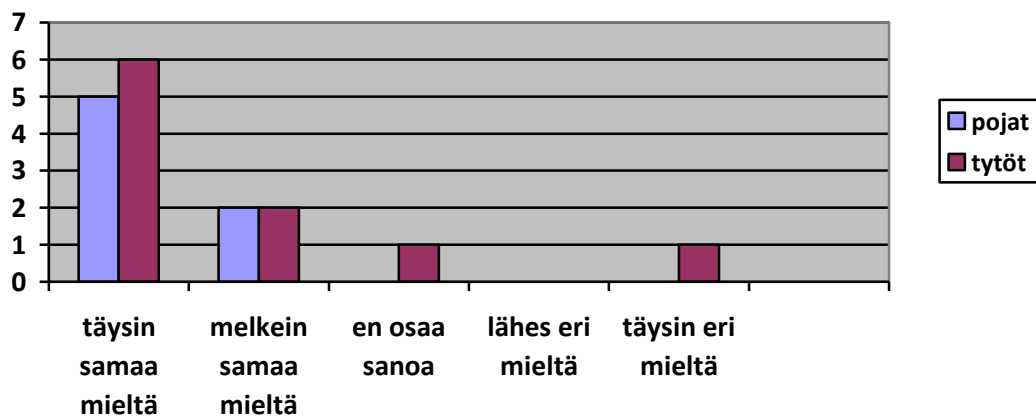
5.1 Osallistumisesta nuorisotalojen toimintaan

Kyselylomakkeessa vastaajia pyydettiin ilmoittamaan mielipiteensä suhteessa erilaisiin väitteisiin akselilla 1-5 (täysin samaa mieltä - täysin eri mieltä). Väitteet koskivat nuorisotalojen nykyistä toimintaa ja toisaalta nuorison asenteita yhteisöllistä tapahtumatuottamista kohtaa tulevaisuudessa. Tässä kappaleessa esitetään tulokset, jotka

koskevat vastaajien mielipiteitä nuorisotalojen nykyisestä toiminnasta ja heidän osallistumisestaan siihen.

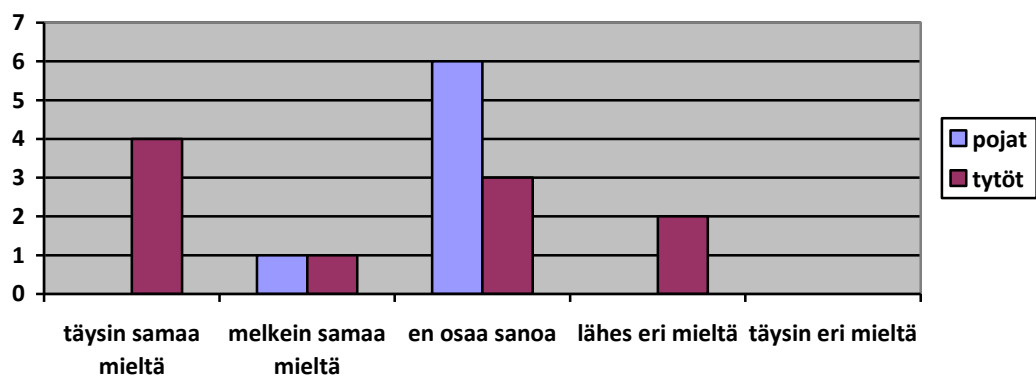
Väite 1:

Tärkeintä tekemistä nuorisotalolla on kavereiden tapaaminen ja vapaa hengailu.

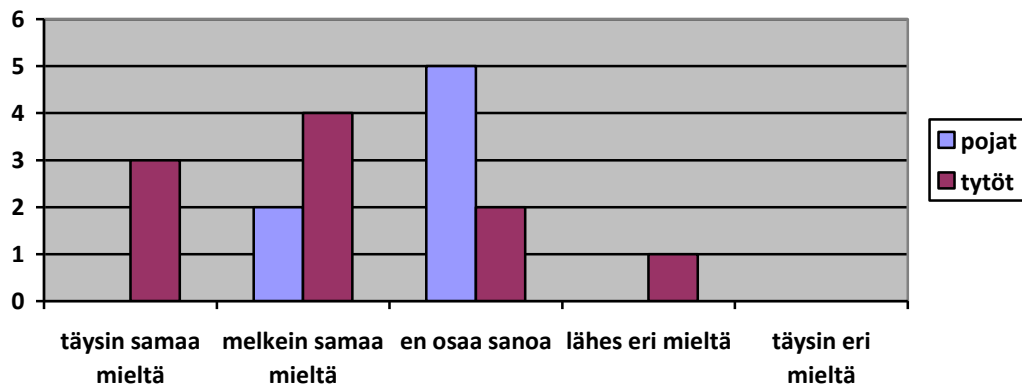
Väite 2:

Osallistun mielelläni ohjaajien järjestämään ohjattuun toimintaan, kuten kokkaaminen, kädentaidot tms.

Väite 3:

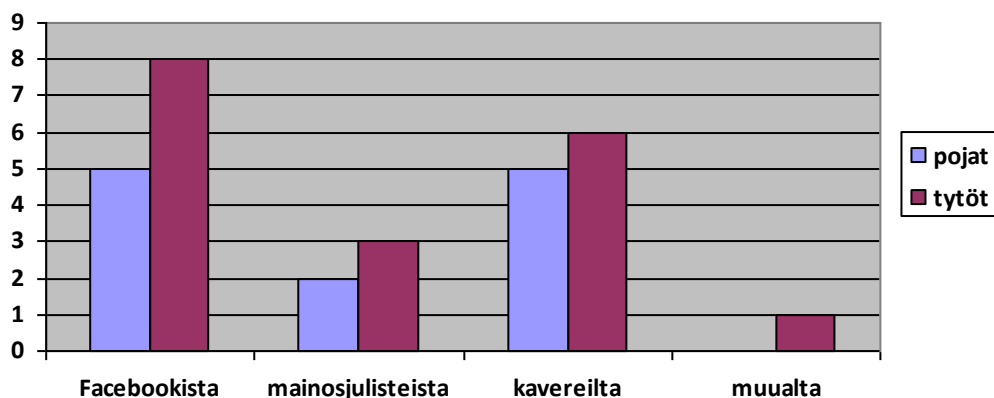
Nuorisotalojen järjestämä ohjelma (leirit, retket, discot, talojen iltaohjelma) vastaa hyvin toiveitani.

Mikäli vastaaja ilmoitti olevansa "lähes tai täysin eri mieltä", lomakkeessa pyydettiin perustelemaan vastaus. Yksi tyttö vastasi: "Ei oo kavereita. Täällä."

Väite 4:

Saan tietoa nuorisotalon tapahtumista (Facebookista, mainosjulisteista, kavereilta, muualta).

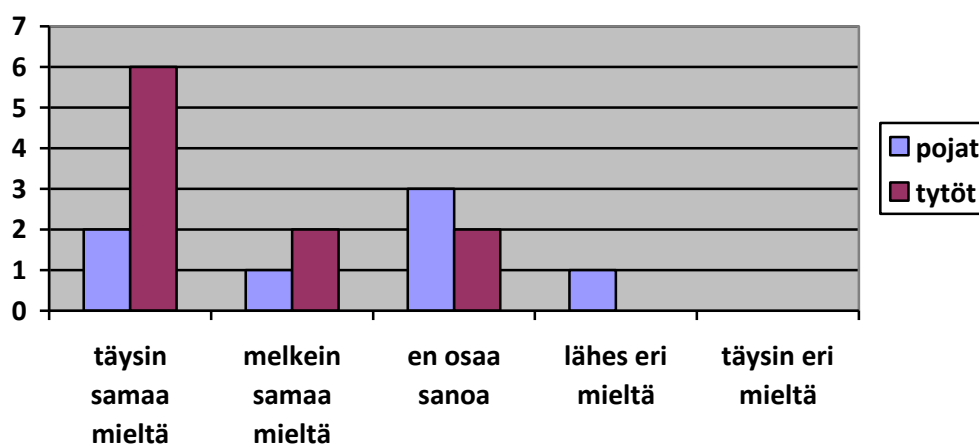
Väitteeseen sai valita useita eri vaihtoehtoja. Mikäli vastaaja valitsi "muualta", häneltä kysyttiin jatkokysymys "mistä". Yksi tyttö kertoi saavansa tietoa tapahtumista tyttöryhmästä.

5.2 Yhteisöllisestä tapahtumatuotannosta tulevaisuudessa

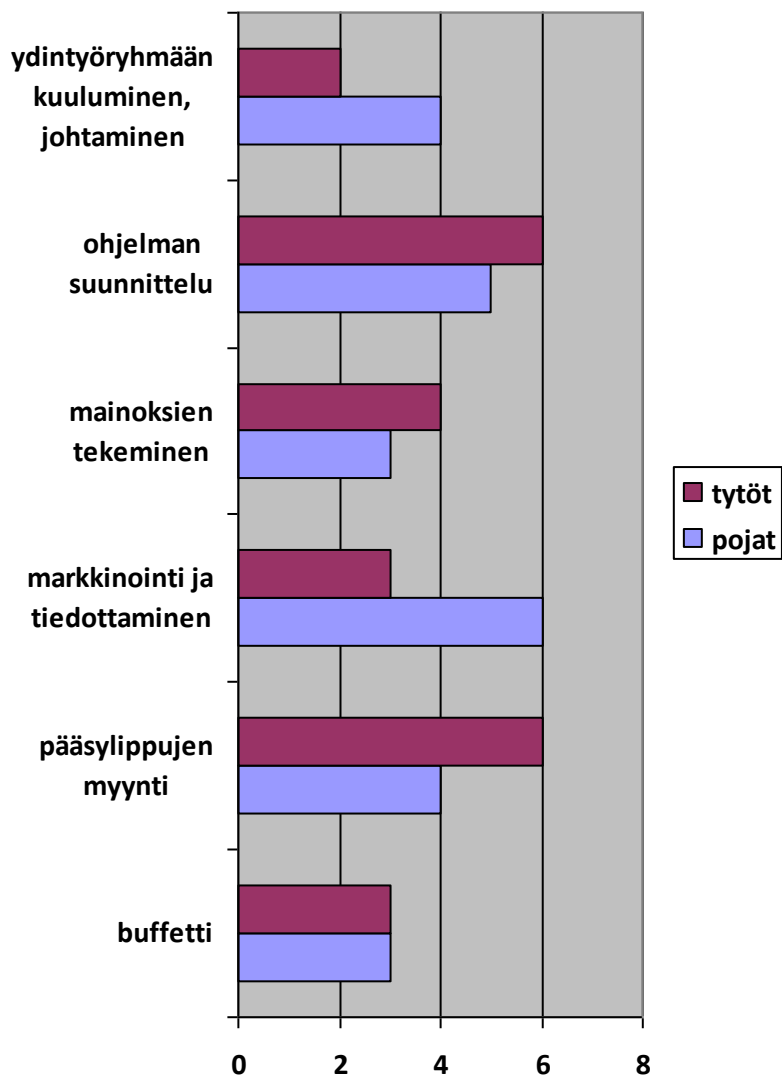
Tässä kappaleessa esitetään vastaajien mielipiteet koskien nuorten omaa, yhteisöllistä tapahtumatuotantoa tulevaisuudessa.

Väite 1:

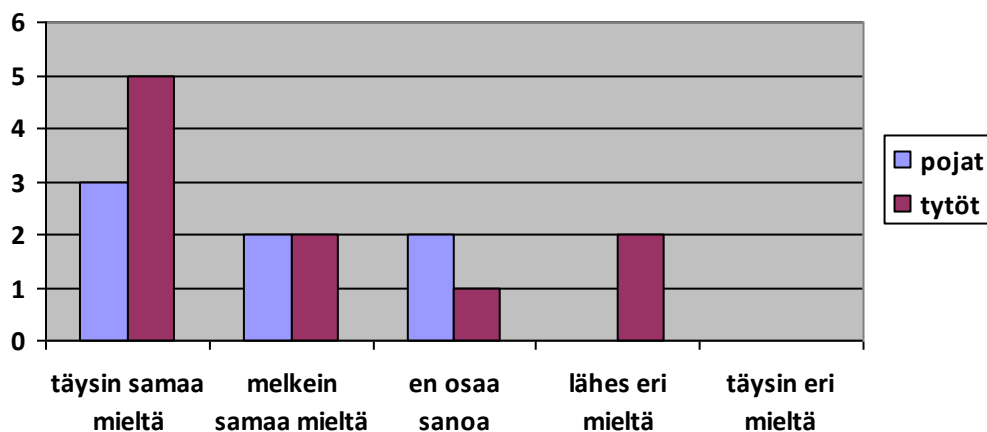
Jos minulle tulisi mahdollisuus osallistua minua kiinnostavan tapahtuman (esim. teemapäivä, urheilutapahtuma, rock-konsertti, elokuvafestarit...) järjestämiseen nuorisotalolla, osallistuisin siihen mielelläni.

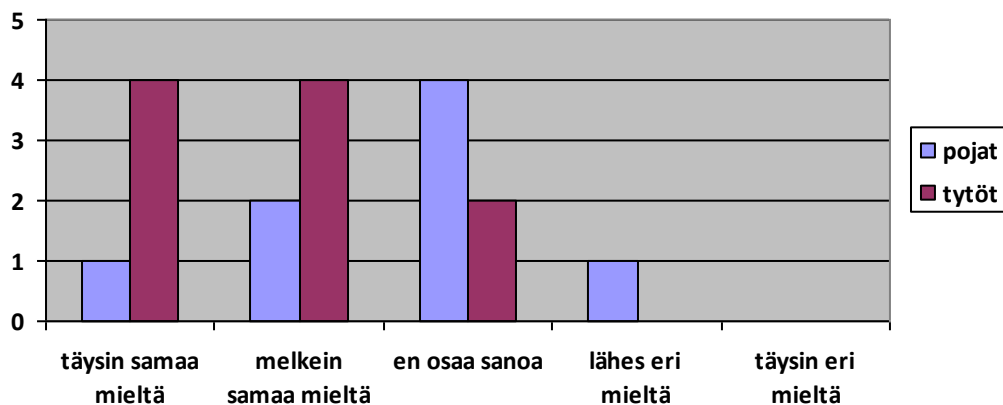
Väite 2: Mitä seuraavista voisit kuvitella tekeväsi tapahtuman eteen:

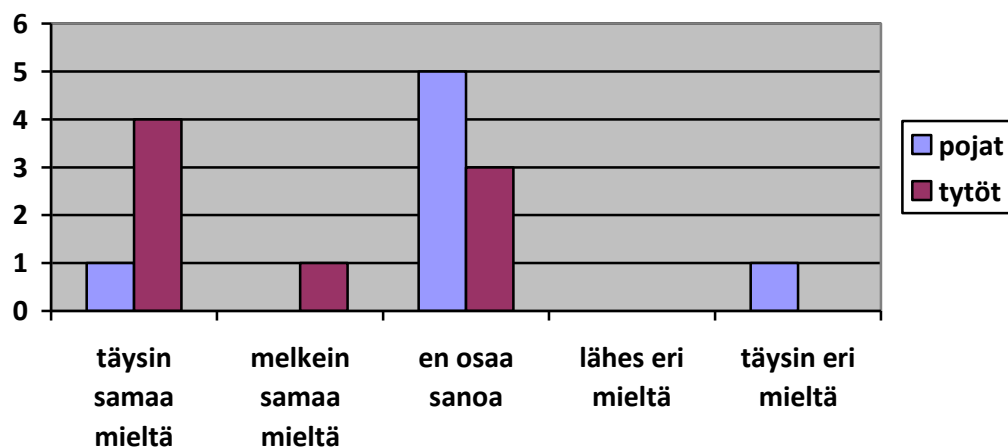
Väite 3: Osallistuisin tapahtuman järjestämiseen suuremmalla todennäköisyydellä, jos joku kaverini lähtisi mukaan.

Väite 4: Tärkeää tapahtuman järjestämisessä olisi se, että nuoret saisivat itse tehdä mahdollisimman paljon järjestelyitä.

Väite 5: Tapahtuman järjestäjäksi ryhtyminen vaatii sitoutumista. Olisin valmis sitoutumaan minua kiinnostavan tapahtuman tekemiseen vähintään puoleksi vuodeksi.

5.3 Kyselyn tulosten pohdintaa

Teetin kyselyn siksi, että saisin pohjatietoa yhteisöllisen tuottamisen mallin tarpeellisuudesta. Mielessäni pyöri kysymyksiä mm. siitä, ovatko nuoret tyytyväisiä tämän hetkiseen ohjelmatarjontaan nuorisotaloilla ja kuinka he suhtautuisivat tapahtumien tuottamiseen yhdessä toisten nuorten kanssa (=uusi toimintatapa).

Saatujen tulosten perusteella vaikuttaa siltä, että tärkein asia sekä tyttö että poikavastaajille nuorisotaloilla on toisten nuorten tapaaminen ja ajan viettäminen yhdessä. Tämä tulos on yhdenmukainen nuoriso-ohjaajien lausuman kanssa. Tytöt ilmaisivat tyytyväisyytensä nuorisotalojen ohjelmaa kohtaan poikia selkeämmin. Tytöt myös ilmoittivat osallistuvansa ohjattuun toimintaan poikia mieluummin. Poikien tulosten tulkintaa vaikeuttaa suuri määrä ”en osaa sanoa” -vastauksia lähes jokaisessa väitteessä. Vehkalahti (2014, 36) varoitus kyselyn eos-vaihtoehdosta osoittautui tässä kohtaa aiheelliseksi, sillä nyt jää epäselväksi syyt, miksi vastaaja on valinnut juuri kyselyn asteikon keskimmäisen vaihtoehdon. Onko kyse ollut vastausväsymyksestä (Vehkalahti 2014, 43) vai jostain muusta syystä. Parempi vastausvaihtoehto olisi kenties ollut ”ei samaa, eikä eri mieltä”.

Kysyttäessä nuorisotalojen toiminnasta tietoa välittävää kanavaa, Facebook osoittautui olevan tärkein tietolähde tyttövästääjille ja kaverit toiseksi tärkein. Pojille Facebook ja kaverit olivat yhtä tärkeitä kanavia. Mainosjulisteitakaan ei kannata unohtaa, sillä muutama vastaaja ilmoitti saavansa tietoa julisteiden kautta.

Vastaukset koskien yhteisöllistä tapahtumatuotantoa, varsinkin tyttöjen osalta, olivat rohkaisevia. Kahdeksan tyttöä kymmenestä ilmoitti kiinnostuksensa osallistua tapahtumatuotantoon yhdessä toisten nuorten kanssa, jos sellainen tilaisuus tulisi. Tämä on mielestäni varteenotettava tulos. Vaikka kyselyn otos on pieni, eikä sitä voi yleistää koskemaan kaikkia nuorisotalojen kävijöitä, olen sitä mieltä, että pelkästään nämä kahdeksan nuorta saisivat aikaan jonkin pienen tapahtuman. Mielenkiintoa yhteisölliseen tapahtumatuotantoon tuntuisi siis olevan ja näitä mahdollisuuksia olisi hyvä tarjota nuorille.

Tyttöjen ja poikien vastaukset koskien tapahtuman eteen tehtäviä töitä eroavat toisistaan mielenkiintoisella tavalla. Pojat ilmaisivat kiinnostustaan eniten markkinointia ja tiedottamista kohtaan, kun taas tytöt olivat kiinnostuneita eniten ohjelman suunnittelusta ja pääsylippujen myynnistä. Myös pojat olivat halukkaita osallistumaan ohjelman suunnitteluun ja heistä tyttöjä useampi olisi ollut valmis tarttumaan ydinryhmän vastuuseen ts. tapahtumatuotannon johtamiseen. Buffetin pito oli yhtä ”epäsuosittua” sekä tytöillä että pojilla.

Kavereiden osallistumisella on suurta merkitystä yksittäisen nuoren osallistumiseen yhteisöllisen tapahtumatutannon hankkeeseen. Tytöistä seitsemän kymmenestä ilmoitti osallistuvansa todennäköisemmin tapahtumatutantoon, jos joku kaverikin osallistuu. Pojista viisi seitsemästä ilmaisi asialla olevan merkitystä. Tämä on tärkeä tulos, joka kannattaa huomioida tapahtumatutantoa suunniteltaessa. Joensuun (2014, 63) tekemä kyselytutkimus osoitti samantyyllisiä tuloksia: sosiaaliset syyt olivat nuorille tärkeitä tapahtuman tuotantoon osallistumisen kannalta. Kyselyn mukaan oli tärkeää, että toiminnassa on mukana omia kavereita ja myös itseä kiinnostavan nuorisokulttuurin edustajia.

Nuorisolähtöisessä tapahtumatutannossa ideana on se, että nuoret saavat itse paljon valtaa ja toisaalta vastuuta tapahtumansa tekemisestä. Erityisesti tytöt vahvistivat vastauksillaan sen, että asialla on paljon merkitystä. Kahdeksan tyttöä kymmenestä oli täysin tai lähes samaa mieltä sen kanssa, että nuorten on tärkeää saada itse tehdä tapahtuman järjestelyitä. Pojat antoivat muutamia samansuuntaisia vastauksia, mutta eniten kuitenkin tuli ”en osaa sanoa” -vastauksia.

Kuten nuoriso-ohjaajat omassa haastattelussaan toivat ilmi, nuorten sitoutuminen erilaisiin tapahtumiin osallistumisessa vaihtelee paljon. Tämä näkyy selkeästi myös nuorten itsensä antamista vastauksista. Kyselyn mukaan on olemassa muutamia henkilöitä (yhteensä kuusi henkilöä 17:sta vastaajasta), jotka olisivat valmiita sitoutumaan pitkäjänteiseenkin työskentelyyn yhteisöllisessä tapahtumatutannossa. Toisaalta ”en osaa sanoa” -vastausten ja asiaan ehdottoman kielteisesti suhtautuvien määrä myös työillä oli suurempi kuin missään muussa kysymyksessä. Pitkäaikainen sitoutuminen onkin nuoriso-ohjaajia askarruttava haaste, joka onnistuessaan tekee yhteisöllisestä tapahtumatutannosta tekijöilleen palkitsevan kokemuksen, mutta epäonnistuessaan uhkaa kaataa koko projektin toteutumisen. Voisiko nuorison sitoutumista helpottaa esimerkiksi ohjaamalla heitä muotoilemaan tehtävistä itse kullekin mieleisiä ja sopivan kokoisia sen mukaan, millaiset resurssit kullakin nuorella on sillä hetkellä käytettävissään?

Kyselyn tulokset mielestäni toimivat hyvänä rohkaisuna yhteisöllisen tapahtumatutannon mallin kehittämiseksi osana Siilinjärven kunnan nuorisotoimea.

6 YHTEISÖLLISEN TAPAHTUMATUOTANNON MALLI

Opinnäytetyöni keskeinen kysymys oli, kuinka saada nuoria osallistumaan enemmän ja aktiivisemmin kunnan nuorisotoimen järjestämään toimintaan? Varsinaista syytä nuorten osallistumisen ailahteluun ja ajoittaiseen passiivisuuteen en pysty opinnäytetyöni perusteella osoittamaan. Sen sijaan nuorten aktivoimiseksi on olemassa toimenpiteitä, joita olen esitellyt aiemmissa luvuissa.

Opinnäytetyössäni olen taustoittanut Siilinjärven kunnassa nuorten osallistumisen nykytilaa, nuoriso-ohjaajien ja nuorten käsityksiä asiasta sekä esittänyt muutamia käytännössä testattuja toimintatapoja nuorten osallistamiseen perustuvaan tapahtumatuotantoon eri puolilta Suomea. Näiden tietojen pohjalta syntyy työni varsinainen tulos, eli hahmotelma nuorten osallistamiseen tähtäävästä työnjakomallista. Tätä mallia kutsun yhteisöllisen tapahtumatuotannon malliksi (Kuvio 2. s. 49).

Keskeisesti tapahtumatuotannon mallin muodostamiseen ovat vaikuttaneet kaksi kehittämistuntoa nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Tuula Pärnäsen kanssa, jotka kävimme 11.11.2014 ja 10.2.2015. Näissä istunnoissa pohdimme yhdessä, mitä Siilinjärvellä olisi mahdollista tehdä uudella tavalla vallitsevien olosuhteiden puitteissa.

Alamikkela (2014, 23) toteaa, että nuorten kanssa tapahtuman tuottaminen vaatii ammatillisen tuottajan työpanoksen lisäksi nuorisotyön osaamista ja resursseja. Nuorten kanssa toimiminen ja heidän mukaan ottaminen tapahtuman tuotantoon on erilaista, kuin tapahtuman tuottaminen pelkästään tuotantoalan ammattilaisten aikuisten kesken. Nuorisoasiainkeskuksella tarpeeseen on pystytty vastaamaan moniammatillisella tiimillä, jossa ovat edustettuina sekä ammattituottaja että nuoriso-ohjaajia. Siilinjärvellä tällaista moniammatillista tiimiä on tuskin mahdollista perustaa pysyväksi osaksi nuoriso- ja kulttuuritointa pienien resurssien vuoksi. Yhteisöllisen tuottamisen mallissa on kuitenkin tilaa ja myös tarvetta ammattituottajan työpanokselle.

Yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallissa hahmottelen tuottajan työn jakautumista eri vastuunkantajien kesken. Mallin tarkoituksena ei ole tehdä tuottajasta työtöntä, vaan paremminkin vastata realistisesti siihen kysymykseen, millaista olisi toiminta,

joka aktivoisi nuoria mukaan. Siilinjärven kunnan nuoriso- ja kulttuuritoimen resurssit huomioon ottaen se tarkoittaa sitä, että perinteisesti tuottajalle kuuluneet tehtävät jakautuvat nuoriso-ohjaajille, nuoriso- ja kulttuuritoimistolle ja nuorille itselleen. Ulkopuolelta mahdollisesti palkattavan tuottajan tehtävät muodostuvat siten erilaisiksi, kuten kurssien tai tietoiskujen pitämiseksi.

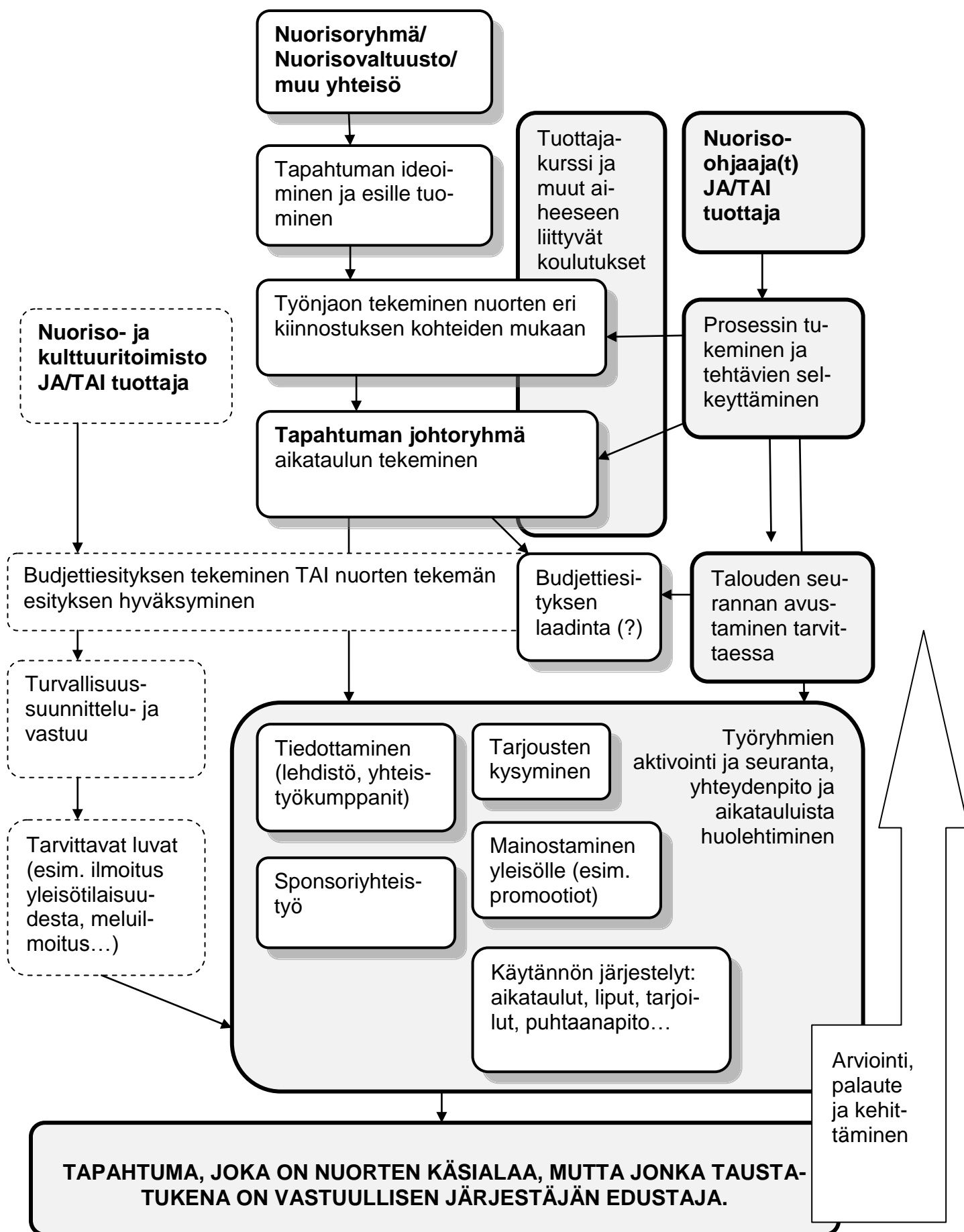
Näen, että tuottajan palkkaaminen keikkaluonteisesti toisi virkistävää lisätietoa ja taitoa sekä nuoriso-ohjaajille että nuorille. Tuottaja voisi esimerkiksi päivittää nuoriso-ohjaajien tietotaitoa heidän kaipaamissaan tuotannollisissa aiheissa tai mahdollisesti vastata jostakin osasta koko tuotantoa. Myös nuorille suunnattujen tuottajakurssien pitäminen olisi tuottajan luontevaa työsarkaa. Muun ulkopuolisen kouluttajan palkkaaminen esimerkiksi esiintymistaito-, markkinointi-, video- ja grafiikkakurssin vetäjäksi on myös hyvä mahdollisuus sekä nuorisotyön henkilökunnalle että nuorille uuden sisällön hahmottamisessa nuorisotyöhön. Tämän osoitti Rec&Rew -tapahtumakokonaisuus, jossa käytettiin ulkopuolista ammattitaitoa videotekniikan opetuksessa.

Yhteisöllisen tapahtumatuotannon malli on käytännönläheinen kaavio siitä, kuinka tapahtuma syntyy usean rinnakkaisen toimijan yhteisenä palapelinä. Rec&Rew -tapahtuma osoitti käytännössä sen, että selkeä mallinnos työnjaosta on oltava, jotta kaikilla osapuolilla on yhteinen käsitys siitä, mitä kukin tekee. Näin säästetään energiaa ja työssä kukin voi keskittyä omaan ydintehtäväänsä. Vastaavanlaista kaaviota en ole kirjallisuudesta enkä aiheeseen läheisesti liittyvistä muista opinnäytetöistä löytänyt. Erilaisia systeemikaavioita on kyllä laadittu (esim. Alamikkela 2014, Joensuu 2014), mutta niissä ei ole menty aivan yhtä käytännön tasolle. On myös huomattava, että muille paikkakunnille räätälöidyt mallit eivät välttämättä ole suoraan siirrettävissä toiseen kontekstiin.

Tässä opinnäytteessä laadittu yhteisöllisen tuottamisen malli on hahmoteltu ensisijaisesti isompaa yleisötapahtumaa ajatellen ja siksi se sisältää tuotannollisia vaiheita aina budjetoinnista pelastussuunnitelmaan. Samaa mallia voi kuitenkin varioida ja käyttää myös pienempiä, vaikkapa nuorisotalon kirpputoria tai bändi-iltaa varten. Riippuu kustakin tapahtumasta, mitä tuotannon vaiheita sen aikaansaaminen edellyttää. Keskeistä on mallin näkökulma, eli se, että nuoret eivät ole ns. ”työntekijöitä” ai-

kuisten heille suunnittelemissa tapahtumatuotannoissa, vaan itse osallisina heti tapahtuman alkuideasta lähtien.

Kuvio 2. Yhteisöllisen tapahtumatuotannon malli

Ennen kuin tuotantoprosessi pääsee käynnistymään, täytyy tehdä ns. näkymätöntä työtä nuorten ideoiden esiin nostamiseksi. Ideoita täytyy kuulostella eri yhteyksissä ja ”heittää verkkoja” eri suuntiin. Esimerkiksi paikalliset yhdistykset, nuorten harrastusryhmät ja muut vapaamuotoisemmat yhteisöt voivat olla otollisia ideoiden kasvualustoja, mistä ajatuksia kannattaa haravoida. Myös epävirallinen ”puskaradio” on tehokas tiedonlevittäjä silloin, kun mukana on jo nuoria. (Joensuu 2014, 77.) Näkemykseni on sama Joensuun (2014, 78) kanssa siinä, että prosessi tarvitsee useimmiten aktiivisen alulle laittajan. Tämä on nuoriso-ohjaajien työtä. Käytännössä ohjaajat voivat esimerkiksi jalkautua nuorten tapaamisiin tai lähestyä nuoria/nuorisoryhmiä suoraan sosiaalisen median tai sähköpostin välityksellä. Nuorille olisi tässä vaiheessa tehtävä tiettäväksi, että kunnan nuorisotyössä on alkamassa uusi toimintatapa, jonka avulla heitä autetaan aikaansaamaan erilaisia tapahtumia nuorilta nuorille.

Tuotannosta kiinnostuneen nuorisoryhmän löydyttyä nuoriso-ohjaajan tehtävänä on selkeyttää yhdessä nuorten kanssa, millaisesta tapahtumasta on kyse. Apuna tässä vaiheessa voi olla myös ammattituottaja, joka auttaa ymmärtämään tapahtuman vaatimia järjestelyjä käytännön tasolla. Tällöin tulee pohtia sitä, mikä on nuorten idean tärkein ydin, mitä on mahdollista toteuttaa käytössä olevien resurssien puitteissa ja millainen työryhmä asiaan on halukas tarttumaan. Työryhmässä sovitaan, kuka tekee mitäkin, mitkä ovat aikataulut ja mitä kautta viestitään. Joensuu (2014, 59) suosittaa tätä raamien määrittämistä HypeCon-tapahtumasta tekemänsä SWOT-analyysin perusteella. Oma kyselylomaketutkimukseni osoitti, että tytöillä ja pojilla on hieman toisistaan poikkeavat intressit, mutta jokaiseen tehtävään löytyisi asiasta kiinnostuneita. Nuorten kanssa tulee lisäksi sopia, kuka on ns. ”johtaja”. Nuoriso-ohjaajan tai tuottajan kannattaa välttää kyseisen tittelin ottamista itselleen, sillä nuorten kokemaa osallisuutta voi kärsiä aikuisen astuessa näkyvästi johtotehtäviin.

Kuten työni teoriaosassa totesin, on nuoren toimintaan motivoitumisen kannalta ratkaisevaa, että nuoret kokevat tekemänsä työn tärkeäksi. Keino tämän merkityksen luomiseksi voi olla esimerkiksi se, että nuorilla on mahdollisuus osallistua tapahtumatuotannon aluksi tai sen kuluessa mielenkiinnon kohdettaan vastaaville kursseille. Esimerkiksi Helsingin nuorisoasiainkeskuksella nuoret pääsevät osallistumaan tuottajakursseille. Muita vaihtoehtoja voisivat olla vaikkapa ääni- ja valotekniikan kurssit,

graafisen suunnittelun työpajat, videokuvaaminen, markkinointiviestintä, esiintymis- taidot ja juontaminen. (Alamikkela 2014, 15, 26-27.) Näin nuori saisi itselleen vasti- ketta, joka säilyy tapahtuman jälkeenkin. Parhaimmillaan tällainen yhdistelmä tuotan- nosta saatua koulutusta ja työkokemusta voi ohjata nuoren harkintaa jopa tulevai- suuden ammatista, eli kasvattaa hänen työelämävalmiuksiaan (Pärnänen 2015a). Onkin tärkeää muistaa huolehtia, että jokainen tuotantoon osallistunut nuori saa kun- non työ- ja/tai koulutustodistuksen työpanoksestaan.

Nuorille suunnattu tuottajakurssi tai muut aiheeseen liittyvät koulutukset kannattaa sijoittaa heti tuotantoprosessin alkuun. Näin nuorille karttuu tietoa siitä, mitä tapah- tuma edellyttää toteutuakseen onnistuneesti. Onhan mahdollista käyttää tuottajakou- lutusta myös houkuttimena uusien nuorten mukaan saamiseksi nuorisotyön pariin. Kenties sitä kautta mukaan innostuu nuoria, jotka tuovat tullessaan tarpeellisia ideoi- ta tapahtuman lähtökohdaksi. Koulutuksia kannattaisi tarjota mahdollisimman isolle määrälle nuoria, sillä melko varmaa on, että joukko harvenee ajan kanssa.

Nuoriso-ohjaajan tehtävänä on tuotannon alkuvaiheessa konkretisoida nuorille jokai- sen henkilökohtaisen tehtävän sisältöä niin, että nuoren on mahdollista tarttua toi- meen. Työryhmän aktiivisuudesta ja innokkuudesta riippuen nuoriso-ohjaajan panos voi olla tässä vaiheessa verrattain pieni ja sen sijaan hän antaa tilaa nuorille itsel- leen. Toisaalta, jos näyttää siltä, että tuotanto hapuilee pahasti, voi nuoriso-ohjaaja tai tuottaja auttaa nuoria sopimaan asioista. Joskus voi käydä niinkin, että idea huo- mataan elinkelvottomaksi heti prosessin alussa ja se päätetään haudata tai jätetään odottamaan sopivampaa ajankohtaa.

Nuoriso-ohjaajalla on näin ollen haastava ja tärkeä rooli olla ikään kuin näkymätön, mutta olla samaan aikaan juuri oikean verran läsnä. Hänellä on vastuu tapahtuman koordinoinnista, minkä lisäksi hänellä on kasvatuksellinen tehtävä nuorten ohjaami- sessa. Kasvatuksellisesti on tärkeää, että nuoriso-ohjaaja jaksaa kannustaa, auttaa ideoimaan, kertoo konkreettisia vinkkejä ja ohjeita ja pysyttelee nuorten tapahtuma- tuotannon prosessin vaiheista jatkuvasti perillä. Ohjaajan ammattitaitoa on se, että hän osaa väistyä oikealla hetkellä sivuun ja antaa vastuuta tehtävien suorittamisesta nuorille. Toisaalta, ammattitaitoa vaaditaan myös silloin, kun joku tehtävä ei meinaa

hoitua. Ohjaajan on seurattava tapahtumatuotannon prosessia ”herkällä korvalla”, jotta ei ohjaa nuoria liikaa eikä toisaalta liian vähän.

Säännölliset palaverit ja yhteydenpito esim. Facebookin kautta auttavat ohjaajaa tietämään, missä vaiheessa milloinkin mennään. Kasvokkain tehtävillä työryhmän tapaamisilla on tärkeä rooli yhteishengen nostajana ja ylläpitäjänä. On myös mahdollista, että alun perin hajanaisesta työryhmästä kehittyy toiminnan kautta yhteisö, joka kaipaa yhteistä toimintaa kuten tapaamisia ja kokouksia (Joensuu 2014, 65). Tapaamisten sisältöä kannattaa suunnitella tarkkaan ja panostaa siihen, että tapaamiset vievät asioita eteenpäin. HypeCon-tapahtumatuotannossa keskeisessä roolissa ollut verkkoyhteisö on käyttökelpoinen toimintatapa myös Siilinjärvellä. Näkisin kuitenkin, että kasvokkain tapahtuvilla suunnittelupalavereilla on oma tärkeä sijansa. Mielestäni näitä kumpiakin, sekä verkkoa että face-to-face -tapaamisia, kannattaa käyttää rinnakkain.

Nuoriso-ohjaaja toimii viime kädessä myös tuotannon ”unilukkarina”, eli muistuttaa tuotannon aikataulussa pysymisestä. Tekemäni lomakekysely osoitti, että yhteydenpidossa toimivien alusta olisi Facebook. Sinne voi perustaa tapahtumatuotantoon liittyviä eri aiheisia suljettuja ryhmiä ja viestiketjuja, kuten on tehty esimerkiksi HypeCon-tapahtumassa ja kulttuurikeskus Glorian nuorisotuotannoissa. Näissä ryhmissä/ketjuissa nuoret voivat ideoida, suunnitella ja työstää tapahtumaa kellonajasta ja paikasta riippumatta. Myös hiljaisemmat jäsenet saavat mahdollisuuden vaikuttaa.

Hahmottelemassani yhteisöllisen tapahtumatuotannon mallissa nuoriso- ja kulttuuri-toimistolla on myös omat tehtävänsä. Vastuu keskeisistä tapahtumiin liittyvistä lupa-asioista ja turvallisuussuunnittelusta on loppukädessä nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtajalla. Toki nuoriso-ohjaajat ja mikseivät myös nuoret voi tehdä pohjatyötä esimerkiksi turvallisuusriskien kartoittamisessa ja ympäristön turvallisuudesta huolehtimisessa, mutta turvallisuussuunnitelman ja viranomaislupien allekirjoittajana toimii nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja. Hänen vastuullaan on myös tapahtuman taloudellisen tuen harkinta ja muu ohjaus. Käytännön tason vastuu tapahtuman talouden pyörittämisestä voidaan osoittaa tapahtumaa koordinoivalle nuoriso-ohjaajalle (tai nuorisovaltuustolle, jos on kyseessä heidän järjestämä tapahtuma), jolloin tuotannon työt käsittääkseni helpottuvat. Nuoret puolestaan saattavat ottaa vastuuta esimerkiksi

rahoituksen hankkimisesta, kuten sponsoreiden ja/tai muiden yhteistyökumppaneiden hankinnasta. Nuoriso- ja kulttuuritoimen tuotannolle osoittamaa muuta tukea on mm. tilojen ja kaluston käyttöoikeus.

7 POHDINTA

Ulkopuolisen tuottajan mukaan tuleminen kunnan nuorisotyöhön osoittautui Rec&Rew 2014 -tapahtumakokonaisuudessa monellakin tavalla hyödylliseksi. Nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Pärnäsen (2015b) mukaan se, että kokeilin tehtävissäni useita eri keinoja nuorten osallistamiseen, ohjasi nuorisotyön henkilöstöä pohtimaan omia työtapojaan uudesta näkökulmasta. Tämä on kenties alku prosessille, jonka tuloksena joskus tulevaisuudessa nuorten osallistaminen huipentuu heidän itsensä järjestämään tapahtumaan. Sitä ennen kuitenkin on uutta työtapaa sisäänajettava pikkuhiljaa ja vaiheittain. On keskeistä saada ensin nuoriso-ohjaajat sitoutumaan yhteisöllisen tapahtumatuotannon työtapaan, jotta he voivat toimia hyvinä ja innostavina esimerkkeinä nuorille. Uuden toimintatavan omaksuminen voi kohdata työyhteisössä vastarintaa ja siitä onkin hyvä esittää monia mielipiteitä. Jos kuitenkin mallin tutustumis- ja oppimisprosessi etenee rakentavassa ja avoimessa ilmapiirissä, voi se parhaimmillaan olla antoisaa työyhteisön kehittämistä.

Tuottamani Rec&Rew 2014 -tapahtuma saa jatkoa vuonna 2015, kun se järjestetään samaa tuotantotapaa noudattaen uudestaan. Muutoksia ja parannuksia on luonnollisesti tehty, mikä on mielestäni erinomainen asia. Ulkopuolista tuottajaa tällä kertaa ei ole, vaan nuoriso-ohjaajat ja nuoriso- ja kulttuuritoimiston henkilöstö vastaavat pääasiassa järjestelyistä. Nuoria osallistetaan edelliskerralta tutuilla tavoilla: nuorten omien teosten kilpailulla ja mahdollisuudella osallistua tapahtuman toteuttamiseen. Pärnäsen (2015b) mukaan tapahtuman tuottamisessa on käytetty paljon tekemäni materiaalia tiedottamisessa ja markkinoinnissa. Edellisen vuoden materiaalit on säilytetty ja niitä on ollut helppo päivittää ja käyttää sen jälkeen uudelleen. Mielestäni tämä osoittaa hyvin sen, että keikkaluonteisesti palkattavalle ulkopuoliselle tuottajalle on tarvetta julkisella sektorilla. Pärnänen (2015b) totesi osuvasti, että nuoriso-

ohjaajat ovat ammatiltaan ohjaajia ja nuorten parissa tehtävä työ on heidän ydinosaamistaan. Tapahtumatuottaja on puolestaan oman alansa ammattilainen. Yhteistyössä nämä tahot saavuttavat merkittäviä tuloksia nuorisotyön saralla.

Ajatus ulkopuolisen ammattilaisen käyttämisestä keikkaluontoisena työntekijänä kunnan nuorisotyössä on ollut kenties hieman vieras ajatus, mutta Pärnäsen (2015b) mukaan se on muuttumassa. Tästä esimerkiksi käy se, että Siilinjärven kunnan nuorisotyö oli kutsunut Verke:stä (Verkkonuorisotyön valtakunnallinen kehittämiskeskus) kouluttajan opastamaan nuoriso-ohjaajia nuorten käyttämistä sosiaalisen median kanavista. Työpanokseni Rec&Rew -tapahtuman tuottajana oli osaltaan viitoittanut tietä siihen suuntaan, että ”nuorisotyössä ei tarvitse itse osata eikä kyetä tekemään kaikkea, vaan tuottajaosaamista voi tarvittaessa myös ostaa.” (Pärnänen 2015b).

Kokemukset Rec&Rew 2014 -tapahtumasta, nuoriso-ohjaajien haastattelussa esittämät mielipiteet ja nuorten itsensä näkökulma yhdessä osoittavat sen, että yhteisölliselle tapahtumatuotannolle olisi Siilinjärven kunnan nuorisotyössä selvää tilausta.

Ongelmia tämäntyylisessä tuotantotavassa kuitenkin varmasti ilmenee. Varsinkin ensimmäistä kertaa mallia sovellettaessa sekä nuoriso-ohjaaja että tuotantoon osallistuvat nuoret ovat uuden edessä. Kuinka saada ideoita nousemaan nuorista niin, että he innostuisivat astumaan prosessiin? Kuinka paljon vastuuta nuoret voivat ottaa ja mitkä asiat kuuluvat koordinaattorin roolissa olevalle nuoriso-ohjaajalle? Missä menee ohjauksen ja tsemppaamisen raja? Milloin on jätettävä kesken? Millä ajalla nuoriso-ohjaaja tekee kaiken tämän työn? Nämä ja monta muuta kysymystä varmasti nousevat esiin.

Uutta toimintatapaa käyttöönottaessa ei kannata kiirehtiä, vaan edetä ymmärtäen se, että kaikilla osapuolilla vaatii aikaa totutella uuteen. Siksi ensimmäisille nuorten tapahtumatuotannoille kannattaa varata joustava aikataulu. Ensimmäiset tällä tavalla toteutetut tapahtumat voivat olla myös mittakaavaltaan pienempiä, esimerkiksi nuorisotalolla tapahtuvia kestoltaan lyhyitä ja osallistujamäärältään suppeita tapahtumia (esim. elokuvaillat, muotinäytös, kokkisota...) Nuoriso- ja kulttuuritoimenjohtaja Pärnänen (2015a) esittääkin kysymyksen siitä, että olisiko mahdollista jättää kerran kuussa yksi ilta avoimeksi nuoriso-ohjaajien suunnittelelmalta ohjelmasta ja antaa tilaisuus nuorten omille ideoille? Tähän saakka on ollut tapana, että tulevasta toimin-

nasta laaditaan koko syys- tai kevättoimintakauden kattava ohjelma sisältöineen. Entä jos jätettäisiinkin muutaman perjantain ohjelma etukäteen sopimatta ja annettaisiin silloin tilaisuus nuorten itsensä tuottamille tapahtumille? (Pärnänen 2015a.)

Mielestäni vain ja ainoastaan kokeilemalla ja kokemuksista oppimalla yhteisöllisen tuottamisen malli voi muokkautua oivalliseksi toimintatavaksi nuorisotoimen käyttöön. Malli on siis tarkoitettu muokattavaksi ja tilanteiden mukaan eläväksi työkaluksi, joka auttaa hahmottamaan eri toimijoiden rooleja silloin, kun tapahtumaa on tekemässä useita toimijoita rinnakkain. Mallia on tarkoitus muokata saadun palautteen perusteella ja vastuita jakaa yhä uudelleen. Tapahtumatuotanto kokonaisuudessaan synnyttää paljon arvokasta tietoa siitä, mikä sujui ja mikä ei. Nämä tiedot kannattaa kerätä talteen jatkoa ajatellen, jotta seuraava tuotanto sujuisi entistä paremmin. Palautekeskustelut ja tuotannossa mukana olleiden yhteinen päätösjuhla ts. karonkka ovat hyviä tapoja kiittää ja viedä tuotanto tyylikkäästi loppuun saakka.

Yhteisöllisen tapahtumatuotannon malli on tässä vaiheessa vielä kokeilematon kaavio, jota toivon sovellettavan Siilinjärven nuorisotyössä. Tähän opinnäytetyöhön mallin testaaminen käytännössä ei aikataulullisesti tai aiheen rajauksen kannalta enää mahdu. Mallin testaus olisi kehittämistyön jatkamiselle varsin luonteva seuraava askel.

LÄHTEET

- Alamikkela, Mari 2014. Nuorten osallisuuden vahvistaminen nuorisoasiainkeskuksen tapahtumatuotannoissa. ActionAgentti -toimintamallin pilotointi. Opinnäytetyö. Humak. Kulttuurituotannon koulutusohjelma. Viitattu 23.2.2015.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/83803/Alamikkel%c3%a4_Mari.pdf?sequence=1
- Anttiroiko, Ari-Veikko 2003. Kansalaisten osallistuminen, osallisuus ja vaikuttaminen tietoyhteiskunnassa. Teoksessa Pia Bäcklund (toim.) Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen. Tapaus Nettimaunula. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus, 11-32.
- Bäcklund, Pia (toim.) 2003. Tietoyhteiskunnan osallistuva kansalainen. Tapaus Nettimaunula. Helsinki: Helsingin kaupungin tietokeskus.
- Bronfenbrenner, Uriel 1979. The Ecology of Human Development. Experiments by Nature and Design. Cambridge: Harvard University Press.
- Gretschel, Anu 2007. Nuori – ei asiakkaaksi, vaan vaikuttamaan nuorisotyön keinoin. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 243-262.
- Joensuu, Mika 2014a. Joukkoistaminen ja verkon parvet nuorisotyön välineinä. HypeCon-toiminta ja Impulssi-toimintamalli. Opinnäytetyö. Humak. Järjestö- ja nuorisotyön koulutusohjelma. Viitattu 12.3.2015.
https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/77150/Joensuu_Mika.pdf?sequence=1
- Haanpää, Leena & Roos, Sanna 2012. Nuoret lupin alla 2012. Osallisuudesta hyvinvointiin. Turun lapsi- ja nuorisotutkimuskeskuksen julkaisuja 7/2013. Viitattu 28.5.2014.
http://www.doria.fi/ruka.humak.edu:2048/bitstream/handle/10024/94196/Luuppi_loppuraportti_2012.pdf?sequence=2
- Hoikkala, Tommi & Sell, Anna (toim.) 2007. Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76. Helsinki: Hakapaino Oy.
- Hongisto, Tuuli 2013. Helsingin nuorisotoimenjohtaja kannustaa yhteistyöhön. Tesso: sosiaali- ja terveystieteellinen aikakauslehti 2: 26-29. Viitattu 28.5.2014.
<http://www.tesso.fi/node/327>
- Horelli, Liisa & Haikkola, Lotta & Sotkasiira, Tiina 2007. Osallistuminen nuorisotyön lähestymistapana. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 217- 234.
- Nyholm, Nicklas 2014. Yhteisöllinen tapahtumatuotanto kulttuuriareena Gloriolla. Opinnäytetyö. Metropolia Ammattikorkeakoulu. Saatavilla:
<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/76842/opinnaytetyo-nicklasnyman-finaali.pdf?sequence=1>
- Ruotsalainen, Leena 2007. Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Teoksessa Tommi Hoikkala & Anna Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura. Julkaisuja 76, 168-184.
- Siilinjärven kunta 2014. Viitattu 19.3.2014.
http://www.siilinjarvi.fi/kunta/fi/liikunta_nuoriso_ja_kulttuuri/nuoriso/index.php

- Tilastokeskus 2014. Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 11.2.2014]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>
- Po1nt Siilinjärvi 2014a. Etsivä nuorisotyö. Viitattu 28.5.2014. <http://www.po1nt.fi/pk/siilinjarvi/etsiva.html>
- Po1nt Siilinjärvi 2014b. Jelppari toiminta. Viitattu 28.5.2014. <http://www.po1nt.fi/pk/siilinjarvi/jelppari.html>
- Reunanen, Liisa 2013. Nuorten osallisuuden ja osaamisen edistäminen vapaa-ajan toiminnassa. NOTKE-hankkeen hyvät käytännöt. Koulutussosiologian tutkimuskeskus (RUSE). Turun yliopisto. Viitattu 30.5.2014. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/91486/Notke_Ruse2013.pdf?sequence=2
- Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarmo 2009. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. WSOYPro Oy.
- Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Oy Finn Lectura Ab.
- Vehviläinen, Jukka 2005a. Rajatonta palvelua? – Nuorten osallisuushankkeen arvioinnin väliraportti. Helsinki: Opetushallitus.

Muut lähteet:

- Joensuu, Mika 2014b. Benchmarkkaus-puhelinhaastattelu 14.1.2014. Muistiinpanot tekijän hallussa.
- Juslén, Jari 2014a. 3 askelta toimivaan Facebook-markkinointiin. Webinaari 10.2.2014.
- Laitio, Tommi 2012. Osallisuus ja kaupungit. SlideShare -esitys kaupunkilaisesta osallisuudesta Helsingin kaupungin kulttuurikeskuksen kehittämispäivässä 9.10.2012. Viitattu 1.9.2014. <http://www.slideshare.net/Nuorisoasiainkeskus/osallisuus-ja-kaupungit-tommi-laitio>
- Pärnänen, Tuula 2014. 1. Kehittämisistunto: toimintamallin alun hahmottelua. 12.11.2014
- Pärnänen, Tuula 2015a. 2. Kehittämisistunto: toimintamallin ”pureskelua”. 12.2.2015
- Pärnänen, Tuula 2015b. Palautetta kunnan näkökulmasta opinnäytetyön ohjausseminaarissa. 20.3.2015.
- Vehviläinen, Jukka 2005b. Syrjäytymisestä, osattomuudesta, osallisuudesta ja vaikuttamisesta. Moniste. Julkaisematon.

LIITTEET

Liite 1: Kyselylomake

KYSELY SIILINJÄRVEN NUORISOTALOILLA KÄYVILLE NUORILLE
 AIHE: OSALLISTUMINEN TALON TOIMINTAAN JA UUDEN IDEOINTIA

Perustiedot

1. Vastaajan sukupuoli: tyttö poika
- 2: Vastaajan ikä _____
- 3: Vastaaan kyselyyn Sempiksen Vuorelan nuorisotalon kävijänä.

Osallistumisesta

Ohje: Ympyröi mielipidettäsi parhaiten kuvaava numero!

A) Tärkeintä tekemistä nuorisotalolla on kavereiden tapaaminen ja vapaa hengailu.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

B) Osallistun mielelläni ohjaajien järjestämään ohjattuun toimintaan, kuten kokkaaminen, kädentaidot tms.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

C) Nuorisotalojen järjestämä ohjelma (leirit, retket, discot, talojen iltaohjelma) vastaa hyvin toiveitani.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

Jos olet lähes tai täysin eri mieltä edellisen väitteen kanssa (vaihtoehdot 4 ja 5), kerro, miksi toiminta ei vastaa tarpeitasi. Mitä toivoisit lisää? Mikä on turhaa?

D) Saan tietoa nuorisotalon tapahtumista (**rasti ruutuun, voit myös valita useita vaihtoehtoja**):

Facebookista mainosjulisteista kavereilta
 muualta, mistä? _____

Tapahtumien järjestämisestä yhdessä toisten nuorten kanssa

A) Jos minulle tulisi mahdollisuus osallistua minua kiinnostavan tapahtuman (esim. teemapäivä, urheilutapahtuma, rock-konsertti, elokuvafestarit...) järjestämiseen nuorisotalolla, osallistuisin siihen mielelläni.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

Jos olet täysin tai melkein samaa mieltä edellisen väitteen kanssa (vaihtoehdot 1-2), rastita ruutuun eri vaihtoehdoista, mitä voisit kuvitella tekeväsi tapahtuman eteen:

- Ydintyöryhmään kuuluminen ja suunnittelun johtaminen
- Ohjelman suunnittelu (mm. esiintyjien valinta, kilpailujen ja toimintapisteiden kehittäminen)
- Mainosten tekeminen
- Markkinointi ja tiedottaminen
- Pääsylippujen myynti
- Buffetin suunnittelu ja toteuttaminen
- Muulla tavalla, miten? _____

B) Osallistuisin tapahtuman järjestämiseen suuremmalla todennäköisyydellä, jos joku kaverini lähtisi mukaan.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

C) Tärkeää tapahtuman järjestämisessä olisi se, että nuoret saisivat itse tehdä mahdollisimman paljon järjestelyitä.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

D) Tapahtuman järjestäjäksi ryhtyminen vaatii sitoutumista. Olisin valmis sitoutumaan minua kiinnostavan tapahtuman tekemiseen vähintään puoleksi vuodeksi.

1	2	3	4	5
Täysin samaa mieltä	Melkein samaa mieltä	En osaa sanoa	Lähes eri mieltä	Täysin eri mieltä

KIITOS VASTAUKSISTASI!!